

Prof. M. St., Maribor:

Gasilstvo v pasivni obrambi¹

Nazori o bodočih vojnah so se v zadnjih letih v precejšnji meri spremenili in izoblikovali. Pretiravanja izza svetovne vojne so prenehala. Izkušnje Italijanov v Abesiniji, španska meščanska vojna in kitajsko-japonske borbe so prinesle več jasnosti in vpogleda v možnosti in učinkovitost napadov iz zraka. Zato je že čas, da se opredelijo naloge gasilstva v tej obrambi. Treba pa je naglasiti, da spadajo zračna napadalna sredstva, vžigalne in strupene bombe predvsem v območje gasilstva in da sta ravno ti dve vrsti bomb nevarni v posebni meri, ker je možna njih uporaba v velikih količinah in omogočuje zato napadu iz zraka večji obseg kakor težke brizantne bombe in delujejo še dolgo po napadu.

Strupi se morajo uporabiti v obliki dežja iz letal. Velike ploskve je mogoče tako zastrupljati s tekočim iperitom. Težko bo v takem primeru ugotoviti obseg zastrupitve in še težje se bo izvršilo dokončno razstrupljanje (desintoksikacija). Zaradi večdnevnega strupenega učinkovanja motijo take ploskve varnostno službo in zadržujejo promet in produkcijo, posebno če je padel strup na tovarniške obrate in zastrupil vskladiščene surovine. Pomoč gasilstva je v takih primerih potrebna povsod tam, kjer ni organizirana posebna razstrupljevalna služba — zaželjena pa bo vselej — ker razpolaga gasilstvo z najvažnejšim orodjem za desintoksikacijo, namreč z lestvami in brizgalnami.

Za uporabo vžigalnih bomb je odločilnega pomena njih malenkostna teža: Nekaj letal jih prinaša lahko toliko, da je treba računati z ogromnim številom požarov tudi tedaj, če se jih le majhen odstotek vžge. Primerne so za uničevanje širokih objektov, javnih poslopij, skladišč, kolo-dvorov, industrijskih naprav in stanovanjskih kompleksov. S tem je podana možnost, da se v občutni meri moti delo in življenje v zaledju. Nič manj ne ogrožajo vojaških naprav in prenočišč tik za fronto. Vojna strokovna literatura poroča o uspešni uporabi vžigalnih bomb celo v operativne svrhe.

Pri izgraditvi gasilstva ne smemo pozabiti predvsem na preventivno požarno zaščito. Storitni moramo vse, kar bi moglo zmanjšati nevarnost požarov ob napadih iz zraka. Taka prizadevanja pa utegnejo močno vplivati na gradbene načrte mest in naselbin ter na predpise za gradbena dovoljenja. Dokler vladata na svetu orožje in sila, moramo o zaščiti pred napadi iz zraka in njenih potrebah imeti vsaj tako resno mnenje, kakor

¹ Članek, ki ga priobčujemo, nam odpira poglede na nove naloge gasilstva, oziroma gasilskih čet; uredništvo ne more in ne sme samo v tej zadevi zavzeti nikakega stališča, posebno še, ker bo potrebno tudi pri nas že enkrat o zadevi resno razpravljati. — Uredništvo.

o navadnih zdravstvenih predpisih, in se jim moramo prilagoditi tudi v stavbarstvu in vsakdanjem življenju.

Zakonito podlago za take ukrepe in predpise mora seveda dati zakon o zaščiti pred napadi iz zraka. O takih ukrepih pa pravi Lindner: »Zaradi novosti predmeta in pomanjkanja praktičnih izkušenj, zaradi neobhodne gospodarske obremenitve in daljnosežnosti je potrebna previdnost. Odredbe se bodo izdajale vselej šele potem, ko bodo znanstvena raziskovanja v zvezi s praktičnimi poizkusi ustvarila spoznanje, da so predloženi ukrepi zares koristni.«

Poizkusi, ki se nanašajo na požarno zaščito, so pomembni tudi v mirnem času. Tako so začeli v Nemčiji s proučevanjem gorljivosti lesa in njene spremembe s kemičnimi in drugimi dodatki. Nadejajo se, da bodo tako postavili temelje za bodoče gasilsko delo. Obenem delajo poizkuse o pogojih, ki povzročajo nastajanje in razširjenje požarov. Prizadevajo si tudi, da odkrijejo zanesljive meritvene načine, s katerimi bo mogoče določiti stopnjo gorljivosti vsakršnega gradbenega materiala.

Zažigalni učinek termitnih in drugih vžigalnih bomb na gradbeni material je danes že dobro znan. Prvi zahtevek požarne zaščite je, da se izpraznijo podstrešja in da se tam odstrani vse staro pohištvo in roba lahke vnetljivosti. S samimi predpisi, kaj sme biti na podstrešju in kaj ne, se ne dajo zanesljivo določiti predmeti, temveč je vsakokrat še potreben pregled stvari po požarni policiji. Lindner je mnenja, da izpraznitev podstrešja le tam ne bi bila nujna, kjer požar objekta ne bi ogrožal sosedov. Uredba o prepovedi uporabe podstrešij kot shrambe za staro pohištvo bo dobrodošla v primeru ognja tudi v mirnem času.

Poizkusi o vskladiščenju raket in pirotehničnih izdelkov na podstrešjih so pokazali, da sedanjih predpisov ni treba spreminjati. Važno vprašanje je spravljanje arhivov na podstrešjih. Filmi, ki se po sedanjih predpisih spravljajo na podstrešjih, delajo znatne ovire in je priporočljivo premeščati filmske zaloge ven iz mesta na periferijo.

Glede stanovanjskih hiš priporoča Lindner močnejše požarne zidove — vsaj za nove stavbe — in prepoved zidanja strnjenih stanovanjskih kompleksov. Ulice naj bodo široke.

(Dalje sledi)

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Poročilo iz 63. seje zveznega starešinstva, ki je bila 28. in 29. septembra. — Upravno in blagajniško poročilo sta bili odobreni.

Določen je bil odbor za proučevanje predloga o tehničnih predpisih za izdelovanje motornih brizgaln in gasilskih čelad. Odbor sestavljajo: Vrhovni nadzornik gasilske službe kraljevine Jugoslavije, Pintar Ilija, ing. Jirasek Henrik iz tovarne za vagone v Brodu, član p. g. č. Ljubljana severni del, ing. Hrovatin Ivan, poveljnik poklicne gasilske čete v Zagrebu, ing. Gogolja Dražen, podstarešina gasilske župe Maribor-mesto Kesler Alfonz, inspektor gasilske zajednice moravske banovine Ermenč Josip, poveljnik poklicne gasilske čete v Novem Sadu ing. Stevin Stavan,

Šel Jaroslav, vršilec dolžnosti glavnega tajnika. Za namestnike so bili določeni: starešina gasilske zajednice v vardarski banovini ing. Bora Popović, poveljnik poklicne gasilske čete v Beogradu Milisavljević Milorad, predsednik p. g. č. v Splitu ing. Lukas Fabijan. Odbor se bo sestavil v najkrajšem času ter bo v podrobnostih predelal predloženi predlog.

Pri higienskem zavodu glavne vojaške bolnišnice v Beogradu se bodo vršili tečajji, v katerih sodeluje gasilstvo in je treba v to svrhu pripraviti in sestaviti posebna predavanja. Predavanja bodo sestavili zvezin podstarešina Marković Stevan, ing. polkovnik Pahljić Mijo in vrhovni nadzornik Pintar Ilija.

Podstarešina zveze Marković je obširno poročal o proslavah belgijskega gasilstva v St. Niklasu, ki so bile v avgustu in na katerih je zastopal zvezo.

Odobreno je bilo poročilo občnega zbora Gasilske zajednice za vardarsko banovino, računski zaključek za minulo leto in proračun za tekoče leto. — Odobrenje proračuna Gasilske zajednice za donavsko banovino je bilo odloženo, dokler se ne dobijo nekateri podatki.

Gasilski župi Valpovo in Djakovo, p. g. č. Ludbreg in druge so se pritožile radi razrešenja svojih uprav, ki ga je zakrivilo starešinstvo Gasilske zajednice savske banovine. Zvezino starešinstvo v tej zadevi ni moglo nič gotovega skleniti, pač pa je naložilo podstarešini g. Snoju, da v smislu svoječasnih razprav zadevo razloži g. ministru za telesno vzgojo naroda ter obenem dobi rešitev glede potrditve zvezinih delegatov iz savske banovine.

Namesto odstopivšega člana zvezine uprave Bijelića iz Banje Luke je bil predložen g. ministru za telesno vzgojo v potrditev Kobal Franjo.

Odobreno je bilo kooptiranje dr. Dragomira Arnavtovića, predsednika p. g. č. Beograd I., za drugega podstarešino gasilske župe Beograd-Zemun-Pančevo namesto umrlega dr. Ilije Backovića.

Predsednik p. g. č. Mirna v župi Novo mesto g. Bulc Franjo se je pritožil na zvezo zaradi postopanja proti njemu ter je bilo sklenjeno, da se bo zadeva rešila, ko bodo zbrani potrebni podatki.

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je na prošnjo zvezinega starešinstva, št. 2648/38, odgovorilo, da bo uredba o oprostitvi plačila bolnišniških oskrbnih stroškov v javnih bolnišnicah vsebovala določilo, da so člani gasilskih organizacij oproščeni plačila takih stroškov.

Glede oprostive gasilcev od vojaške službe v miru in vojni, je zveza prosila ministrstvo vojske in mornarice za posebna pojasnila, ker je to vprašanje zvezano s sestavo načrtov brambe za posamezne kraje.

»Vazдушna opasnost i odbrana.« Jugoslovanski aeroklub »Naša krila« je poslal zvezi knjigo »Vazдушna opasnost i odbrana«, ki jo je spisal letalski polkovnik Kalembere Jovan, naj bi jo zveza priporočila. Zvezino starešinstvo je na svoji seji dne 28. sept. t. l. knjigo ocenilo in pregledalo ter sklenilo priporočiti jo vsem svojim organizacijam. Knjiga je strokovno sestavljena ter je zelo poučna in potrebna gasilcem; založil jo je aeroklub v Beogradu, Uzun-Miukova ulica št. 4, in stane din 70.— vezana, kartonirana din 50.—.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice

Kr. banska uprava je pozvala našo zajednico, da predlaga one industrije, kjer bi bilo potrebno ustanoviti **industrijske gasilske čete**. V tej zadevi stoji osrednji odbor Gasilske zajednice na stališču, da naj razpiše kr. banska uprava posebne komisije, h katerim je pritegniti zastopnika gasilstva. Šele potem je možno dati mnenje. Vsekakor pa je potrebno, da nekatere industrije z izdatnejšimi podporami kažejo več smisla za prostovoljno gasilstvo, ki si mora marsikje ravno zaradi industrije nabaviti mnogo več orodja. Osrednji odbor je na seji dne 13. septembra 1938. sklenil, da Gasilska zajednica naprosi Zvezo za izposlovanje od ministrstva za telesno vzgojo naroda izvršne odredbe k predpisom o ustanavljanju industrijskih gasilskih čet.

Zamenjava odlikovanj za dolgoletno službovanje. V smislu predpisa o pohvalnem priznanju in odlikovanju mora vsakdo, ki hoče dobiti odlikovanje za 15 letno službovanje, vrniti kolajno za 10 letno in ako hoče prejeti odlikovanje za 20 letno službovanje, mora vrniti kolajno za 15 letno službovanje. Starešinstvo je določilo dopolnilno takso za zamenjavo bronaste kolajne (za 10 letno službovanje) s srebrno kolajno (za 15 letno službovanje) v znesku din 20.— in dopolnilno takso za zamenjavo srebrne z zlato (pri 20 letnem službovanju) v znesku din 25.—. Gasilec, ki mu pripada srebrna kolajna, mora bronasto vrniti in plačati dopolnilno takso din 20.— (namesto cele takse din 30.—); slično je pri zlati kolajni, ko mora vrniti srebrno in doplačati din 25.— (namesto cele takse din 35.—). V tej dopolnilni taksi so vračunani zneski za renoviranje, nov trak, diploma ter vsi administrativni in odpravni stroški.

Vsi oni gasilci, ki želijo imeti **izpričevalo o položenem strokovnem gasilskem izpitu**, morajo priložiti prošnji kolek za din 20.— kot državno takso in din 5.— (ne din 3.—) za tiskovino, poštnino in drugo.

V 3. številki letošnjega »Gasilca« (glej str. 62) je Gasilska zajednica s svojo okrožnico z dne 16. III. 1938. pod št. 2021/38. povabila vse gasilske edinice, da takoj napravijo seznam onih funkcionarjev, ki se jim prizna **poveljniški izpit**, ne da bi jim bilo treba polagati strokovni izpit. Te sezname je bilo treba predložiti Gasilski zajednici do 1. maja t. l. Ker se še vedno precej čet in nekaj žup ni odzvalo gornjemu povabilu, pozivamo zamudnike, da to čimprej store.

Osrednji odbor je **odlikoval** nekatere poslovalce iz posameznih žup za požrtovalnost s srebrnim križcem Gasilske zajednice.

Osrednji odbor vzame na znanje **poročilo o reviziji nekaterih čet**, zlasti pa o pregledu večjega števila čet gasilske župe Murska Sobota, ki sta ga izvršila zajednični starešina in tajnik. Gasilske čete so precej gosto posejane, vendar ne štejejo številnega članstva. Članstvo ne razpolaga z zadostnim in modernim gasilskim orodjem, kar je deloma pripisovati tudi tamošnjim terenskim prilikam, vendar pa je gasilstvo v tamošnjih krajih kazalo, da pravilno pojmuje svoje naloge, da je disciplinirano ter da se trudi v izpopolnitvi in napredku (točnejše poročilo ima uredništvo!).

Dne 11. septembra 1938. je bila v **Trbovljah župna vaja**, pri kateri so sodelovale naslednje čete: Trbovlje-rudnik, Trbovlje-trg, Klek in Sv. Katarina s 100 člani. Vajo je vodil četni poveljnik Bregar A., nad-

ziral jo je pa župski starešina Guček F. Vaja je bila zamišljena na ta način, da se je vršil zračni napad, pri katerem so vžigalne bombe zantile požar. Pri vaji so nastopili z 2 motorkama, 2 agregatoma, z lestvami ter tovornimi in rešilnimi avtomobili. Vaja je kljub težavnim terenskim prilikam dobro uspela in je osrednji odbor poročilo tajnika, ki je v imenu zajednice prisostvoval omenjeni vaji, z zadovoljstvom vzel na znanje.

Prav tako je vzel osrednji odbor na znanje poročilo gasilskega inspektorja o uspehi župni vaji v **Kamniku**, ki se je vršila dne 17. VII. t. l. in pri kateri so bili navzoči zajednični starešina, tajnik in inspektor. Mišljen je bil tudi tu napad iz zraka, pri katerem so vžigalne bombe zantile mesto na več krajih. Požarni rajon je bil precej velik. Sodelovalo je 11 gasilskih čet, od teh 10 prostovoljnih in 1 industrijska, 191 gasilcev, 11 motornih brizgaln, 5 avtomobilov — od teh 2 vojaška sanitetna —, 7 vprežnih voz in 2 lestvi.

Gasilska zajednica je **razpisala natečaj za diplome**, ki jih bomo dostavili naknadno vsem odlikovancem. Istočasno pa bo možno ustreči tudi številnim gasilskim ustanovam z diplomami o častnem članstvu, po katerih je bilo že dalj časa povpraševanje.

O spremembi stanja gasilskih čet je prejelo uredništvo že prej poseben seznam, kar naj se objavi.

Morda ne bo odveč nekoliko reklame, oziroma vabila za naročilo na gasilski koledarček.

Obvezna telesna vzgoja pri gasilcih je bila že večkrat predmet posvetovanj pri zvezi in naši zajednici. Ze zadnjič smo na kratko poročali, da je zveza predložila ministrstvu v tej zadevi posebno spomenico, vendar je dobila odklonilen odgovor. Danes objavljamo odgovor ministrstva za telesno vzgojo, O br. 7023 od 23. 7. t. l., v katerem je rečeno:

»Število izvršujočih članov v starosti od 18 do 20 let je pri poedinih gasilskih četah zelo malo in bi se torej vzgoja, ki je predvidena po načrtu in programu telesne vzgoje za izvenšolsko mladino (priloga 2, zakona o obvezni telesni vzgoji) najbrž ne mogla izvrševati v gasilskih četah poleg obsežnega vzgojnega načrta za gasilce; zaradi tega prosim, da zastopniki gasilcev v dotičnih četah stopijo v zvezo s predstojniki odsekov za obvezno telesno vzgojo v svojih krajih in sporazumno z njimi določijo učne ure tako, da morejo člani in naraščaj prisostvovati tudi gasilskim vajam. — Ministrstvo nima zakonite osnove za oprostitev od obvezne telesne vzgoje, pouk v prazniških tečajih je pa tudi zelo važen za narodno brambo in moramo imeti vedno pred očmi dejstvo, da bi bilo neodpustljivo, če bi nas v tem pogledu druge države prehitile.«

Zveza je ministrski odgovor priobčila z naročilom, da ga je treba razglasiti vsem župam in četam ter objaviti v vseh gasilskih listih (Gasilska zajednica, Ljubljana, 23. avg. 1938., šte. 4518).

Poleg že v 9. številki objavljenih sklepov je osrednji odbor Gasilske zajednice na svoji seji dne 13. avgusta tudi sklenil glede naraščaja sledeče:

Nekatere čete v naši zajednici imajo svoj naraščaj, po večini pa ne. Poudarjamo, da brez naraščaja ni mogoč uspešen napredek v gasilskih vrstah ter le dobro pripravljen in vzgojen naraščaj bo dal tudi dobre člane. Zaradi tega smatramo za nujno potrebno, da Gasilska zajednica

stori vse potrebno za vzgojo dobrega gasilskega naraščaja. Obenem priporočamo, da se ustanovi poseben odsek, ki bo prevzel naloge v zvezi z rešitvijo tega perečega in nadvse važnega vprašanja vzgoje gasilskega naraščaja.

Pasivna bramba. Službeni glasnik ministrstva notranjih poslov od 1. sept. 1938. je objavil uredbo o ustanovitvi odseka za brambo proti napadom iz zraka. Čl. 1. odst. 2. te uredbe se glasi: »Odsek za brambo pred napadi iz zraka upravlja in nadzira vse posle, ki so v zvezi s pripravami in izvrševanjem brambe pred napadi iz zraka, ki spadajo med dolžnosti organov splošne uprave; izdaja potrebna navodila v tem pogledu; organizira policijsko službo za potrebe bramb pred napadi iz zraka in vodi to službo v času napada; predpisuje podrobnosti glede dela in postopka občin upravnih in policijskih oblastev v primeru napada; skrbi za osiguranje in zaščito podrejenih oblastev in ustanov kakor tudi za zagotovitev potrebnih kreditov in sredstev za te svrhe; sploh podvzema vse potrebno, da se pripravi in organizira čim boljša in sigurnejša zaščita prebivalstva. — Podrobne odredbe o delokrogu odseka predpisuje minister za notranje posle s svojo naredbo. — Odsek je pri izvrševanju svojih dolžnosti v tesni zvezi z inšpekcijo državne brambe, katera mu lahko dodeli v svrhu hitrejšega in krajšega postopka ter dajanja potrebnih strokovnih pojasnil in svetov enega svojih višjih častnikov-strokovnjakov za vprašanja zaščite prebivalstva pred napadi iz zraka.« — (Uredba je bila izdana 21. sept. 1938. pod štev. III. Pov broj 1400.)

„Preiskave o požigih iz koristoljubja“

V »Žandarmerijskem vestniku«, št. 8 od avgusta 1938., je na strani št. 471 in sledečih objavljen članek »Preiskava o požigih iz koristoljubja« (izvidjanje paljevina iz koristoljublja), ki ga je napisal orožniški podnadrednik Ferek Lovrenc. V tem članku so med drugimi objavljene tudi te-le stvari:

»Koncem leta 1936. in v začetku leta 1937. se je pojavilo po vaseh v bližnji okolici Ljubljane in tudi v drugih krajih dravske banovine veliko število požigov. Zgorele so večinoma stare stavbe manjše vrednosti, ali take, ki so bile zgrajene na neprimernem kraju. Poleg tega so bile vse te stavbe oddaljene od drugih objektov vsaj toliko, da ni pretila nikaka neposredna nevarnost za širjenje ognja na sosedne objekte do prihoda gasilcev, ki so s svojo moderno gasilsko opremo lahko vedno brez večjih težav obvarovali sosedne objekte. V vseh primerih požigov so gorele stavbe, ki so bile na precej visoke vsote zavarovane pri zavarovalnih družbah.

V vsakem primeru požara smo bili (orožniki) hitro na mestu. Na licu mesta sem opazoval delo prostovoljne gasilske čete v več primerih ter sem ob tej priliki opazil, da gasilci pri vsakem požaru branijo samo sosedne objekte, stavbo pa, ki je v plamenu, pustijo popolnoma zgoreti. Na moj opomin, da morajo gasiti tudi gorečo stavbo, so se gasilci izgovarjali, da zavarovalne družbe previsoko cenijo ostanke lesa in zgorele stavbe in ne izplačujejo cele zavarovalne vsote ter so se radi tega odločili, da varujejo samo sosedne objekte.

Pri takem postopanju gasilcev so stavbe pogorele do temeljev, kar je bilo zelo ugodno za lastnika. Iz teh razlogov komisije zavarovalnic, ki so prihajale na pogorišče, niso videle, v kakem stanju je bila zgorela stavba ter so isto vedno cenile kot stavbo v dobrem stanju in plačale polno zavarovalno vsoto. Nasprotno, če bi del stavbe ostal nepoškodovan, bi komisija lahko videla zanemarjenost stare stavbe in bi cenila njeno pravo vrednost ter bi vsota stvarne škode bila znatno manjša. Poleg tega je za nas orožnike najvažnejše, da so po krivdi gasilcev vedno zgoreli tudi vsi dokazi krivde (*corpora delicti*), kar je zelo otežkočilo preiskavo teh požigov.

Na temelju povedanega sem prišel do zaključka, da gasilci s takim postopkom ali namenoma ali nehote otežkočujejo preiskavo požiga in ščitijo krivca. V več primerih sem strogo opomnil predsednika gasilske čete in mu zagrozil, da ga bom v ponovnem primeru prijavil oblastvu, ker sem bil prepričan, da so krivci požigov v večini primerov lastniki sami. Smatral sem za najbolj važno, da se čimprej pogasi ogenj, da se v stavbi najdejo *corpora delicti* in morda tudi sledovi. Odločil sem se, da bom o priliki prvega požara nastopal odločno proti gasilem in sam vodil gašenje požara. Ni mi bilo potrebno dolgo čakati.

Nam orožnikom je znano, da so preiskave požigov sploh, posebno pa še požigov lastnih stavb iz koristoljubja najtežje delo v preiskovalni službi, ker manjkajo vedno potrebni dokazi za ugotovitev krivde. Rad bi opozoril čitalce, kako je potrebno nadzirati delo gasilcev po orožništvu in voditi gašenje požara, bom objavil primer o preiskavi požiga, ki je bila uspešna.

V noči od 17. do 18. marca 1937. je nastal požar v hiši delavca N. N. v vasi A. ter sem bil ob 23. uri telefonično o tem obveščen od železniškega prometnega uradnika. Odšel sem takoj na požarišče ter tam našel hišo že celo v plamenih. Gasilci iz iste vasi so bili že na požarišču z motorko, sesalko in popolnoma pripravljeni za gašenje, ker pa niso bili v nevarnosti sosedni objekti, niso gasili goreče stavbe, ampak so samo čakali v pripravljenosti. Ko sem vprašal predsednika gasilcev, zakaj ne gasijo ognja, mi je izjavil, da motorna sesalka ne deluje. Nato sem mu zagrozil, da bom pozval telefonično gasilce iz Ljubljane, njega pa prijavil oblastem. Ta opomin je toliko pomagal, da je motorna sesalka začela takoj delovati in vlivati vodo na gorečo stavbo. Naročil sem nekemu gasilcu, da poliva vodo bolj na južni del stavbe, na spalnico, v kateri je stala še velika nova omara. Z močnim polivanjem stavbe z vodo je bil ogenj omejen ter so bila pozneje tudi najdena na podstrešju potrebna *corpora delicti*.«

Nadalje pripoveduje pisec članka, kako je vršil preiskavo in kako je našel dokaze za krivdo lastnika samega, ki je potem tudi bil kaznovan. Na koncu svojega članka pravi:

»Iz povedanega se vidi, da je uspeh preiskave teh požigov bil dosežen samo, ker je prišla orožniška patrola pravočasno na požarišče in ker so gašenje ognja vodili orožniki.«

Objavljamo ta članek zato, da vidimo, kako sodijo naše delo na požariščih in kako ga (hote ali nehote, tega ne moremo soditi) cenijo. K stvari se bomo morali gotovo še v našem listu vrniti.

To in ono

Nekoliko zgodovine o uporabi bojnih plinov.

Prej ko preidemo na ostale oblike nevarnosti iz zraka, moramo poudariti, da se pri enem napadu iz zraka nikoli ne bodo uporabljale recimo samo plinske ali požarne ali pa brizantne bombe, temveč vedno pomešano. Zaradi ponavljajočih se alarmantnih in neresničnih vesti v dnevnem časopisju o strašni nevarnosti bojnih strupov je takoj naglasiti, da so še vedno več v rabi in veliko bolj nevarne brizantne in požarne bombe kot strupene. Po Wirthu zahteva 1 tona strupa, ki je vržen na določeno mesto, 2—3 mrtve in 100 ranjencev, dočim 1 tona eksploziva povzroča 17 do 18 mrtvih in 300 težko ranjenih. Vendar pa je skupna škoda, ki jo povzroča 1 tona, mešana iz 800 kg eksploziva, 100 kg požarnih sredstev in 100 kg iperita, neprijetno večja kot škoda, ki jo povzroča 1 tona samega eksploziva. Pri zračnih napadih moramo torej vedno računati s požarnimi, brizantnimi in strupenimi bombami.

Brizantne bombe so vsekakor najbolj nevarne. Proti polnemu pogodku ene 1 tona težke sodobne brizantne bombe, napolnjene s trinitrotoluolom, sploh ni obrambe, kajti pred tako bombo štiti šele 20 m debela plast zemlje, ali pa 4 m debela betonska plast (Vauthier). Interesantni so podatki Roskotena, ki pravi:

50 kg težka brizantna bomba oškoduje eno hišo,
150 kg težka brizantna bomba razruši večnadstropno hišo,

Navodilo za preprečje in gašenje požara

(Nadaljevanje)

Pri »gašenju« žganega apna, t. j. če dodamo negašenemu apnu vodo, se tvori precej toplote in lahko zlasti v mrzlem vremenu opazimo vodno paro, ki se dviga nad apnom. Če pride v skladišče živega (negašenega) apna voda, zlasti v manjših količinah, se lahko apno tako segreje, da prične žareti.

Karbid, ki pride v dotik z vodo, se razkrajja in razvija zelo vnetljiv plin acetilen. Pri tem se tvori tudi toplota (acetilenske svetilke kot jih imajo kolesarji, se večkrat močno ogrejejo). Ta toplota lahko vžge acetilen. Če pa karbid, odnosno acetilen gori, potem z gašenjem z vodo dosežemo ravno obratno. Razvija se vedno več acetilena in ogenj bo vedno hujši.

Gorečih tekočin, kakor bencina, olja, petroleja, bencola, špirita itd., ne smemo gasiti z vodo, posebno pa ne z močnim curkom. Vodni curek bi gorečo tekočino le razbrizgal ter na ta način požar še povečal. Pač pa smemo pod gotovimi pogoji gasiti gorečo tekočino z vodno prho, ki jo proizvajamo v posebnih ustnikih-razpršilcih. Takšna prha ne razmeče goreče tekočine izven svojega nahajališča, pač pa prepreči dostop zraka in obenem ohladi tekočino pod ono stopinjo, pri kateri tekočina tvori gorljive pline. Kot smo že omenili, tekočina ne gori, pač pa plini, odnosno pare, ki jih tvori, če jo ugrejemo.

Voda je kemijska spojina kisika in vodika. Kisik pospešuje gorenje, vodik pa gori. Če ugrejemo vodo, odnosno njeno paro nad 1000°, se razkrajja v svoje sestavne dele, t. j. v kisik in vodik. Vodik ni samo gorljiv, ampak celo eksploziven, ker tvori v zmesi s kisikom takozvani pokalni plin.

2. Suhe snovi

Med suhe snovi, ki jih uporabljamo za gašenje požara, spadajo: pesek, zemlja, cestni prah, opiljki ali tako zvan »gasilni prašek«. Ta prašek sestoji iz sode bikarbone (NaHCO_3), pomešan z železovim oksidom in je do sedaj edino znano sredstvo za gašenje razbeljenega termita in belega forsforja.

Začetni požar trdnih predmetov udušimo s pokrivanjem in posipanjem s prej navedenimi sredstvi. Ta način lahko uporabljamo tudi za gašenje manjših količin razlitih gorečih tekočin. Pri tem pa moramo na gorečo tekočino posuti toliko praška, da vsrka gorljivo tekočino in ostane na površini suh.

Manjše količine razlite goreče tekočine moremo pogasiti tudi, če jih pokrijemo z odejami, preprogami in slično, pač pa edino na ta način, če hitro in istočasno pokrijemo vso gorečo površino; v nasprotnem slučaju se vžge pokrivalo samo.

Boljši uspeh dosežemo, če vzamemo za posipanje lažje snovi, ki plavajo na goreči tekočini. Ga-

silni uspeh bo tem hitrejši, čim gostejša je goreča tekočina.

Pri manjših začetnih požarih so se razni praški dobro izkazali pri gašenju. Tako pogasimo n. pr. v kuhinji razlito gorečo mast najbolje, če posipamo gorečo površino z moko. Na ta način napravimo najmanj škode, ker lahko to moko navadno še porabimo. Manjše količine gorečega bencina, špirta, olja itd. lahko uspešno pogasimo s posipanjem mokre žagovine. Pri gašenju s praškom, odnosno drugimi suhimi snovmi, pogasimo ogenj, ker mu preprečimo dostop zraka.

3. Pena

Peno uporabljamo predvsem za gašenje večjih količin lahko vnetljivih tekočin (cisterne, kotli za bencin, petrolej itd.), lahko pa jo uporabljamo tudi za gašenje gorečih trdnih predmetov.

Za proizvodnjo pene v večjih količinah služi tako zvani »Saponin«, ki se nahaja v mnogih rastlinah.

Gašenje s peno vršimo na ta način, da pokrijemo površino tekočine s plastjo pene, ki vsebuje ogljikov dvokis. Ugreta tekočina se ohladi, ker ogljikov dvokis izpareva. Ogljikov dvokis in voda preprečujejo plamenu, da pride v dotik z gorljivo paro goreče tekočine.

Pri gašenju s peno moramo paziti, da bo plast pene večja ko površina goreče tekočine in da bo 3—6 cm debela. Politi jo moramo hitro in po možnosti istočasno po celi goreči tekočini.

Pri gašenju s peno moramo skrbeti, da obenem ohladimo posodo in njeno okolico z vodo.

Gasilna pena, ki je sedaj v prometu, je dvojna: kemijska in zračna. Kemijsko peno proizvajamo na ta način, da zmešamo z vodo prašek, ki vsebuje poleg penske snovi (saponina) tudi soli, ki v dotiku z vodo proizvajajo ogljikov dvokis. Nastali plin napravi s pensko snovjo in vodo peno. Kemijska pena je obstojnejša, pač pa dražja od zračne. Zračno peno proizvajamo v posebnih strojih z mešanjem praška ali tekočine, ki vsebuje pensko snov, z vodo in zrakom. Voda mora dotekati v stroj pod gotovim pritiskom. Posebna naprava pa vsesava istočasno zrak in ga meša z vodo in pensko snovjo ter na ta način tvori peno. Zračna pena vsebuje približno 90% zraka, 9,5% vode in do 0,5% penske snovi.

Penska snov prihaja na trg v obliki praška ali oljnate tekočine. V glavnem vsebuje saponin, ki ga pridobivajo iz raznih korenin, divjega kostanja, pese itd. Zaenkrat je gašenje s peno še precej drago, ker so nabavni stroški penske snovi zelo visoki. Tudi potrebna aparatura je sorazmerno draga.

4. Vodna para

Gašenje z vodno paro se vrši na ta način, da dovajamo paro s pomočjo cevi in raznih pip pod velikim pritiskom v goreči prostor. Ta način gašenja se je pokazal kot zelo uspešen.

800 kg težka brizantna bomba devastira cel hišni blok.

To velja seveda samo, če bomba točno pogodi. Četudi pade najtežja bomba na cesto in na prostem eksplodira, bo razbila šipe, strgala vodovod, električne in plinske naprave, mogoče tudi porušila katero hišo, vendar pa učinek ne bo niti približno tak, kot če bi eksplodirala v sredini kakega hišnega bloka, kjer more brizantnost priti do polne moči. Pred lažjimi brizantnimi bombami se obranimo, če zidamo hiše, ki lahko zadržijo lažje bombe. To se pravi, da mora vsako nadstropje biti ločeno od sosednjega z močno betonsko ploščo, sicer pa pred težkimi brizantnimi bombami ni obrambe. Pred njimi bo bežal lekarnar kakor tudi vsak drug.

Požarne bombe so napolnjene ali s termitom (zmes aluminija in železnega oksida) ali pa raztopino fosforja v ogljikovem sulfidu. Te bombe so navadno majhne, ker je učinek večji, če se vrže več manjših požarnih bomb kot ena velika. Kaka nevarnost preti mestu od požarnih bomb, naj pokaže Wirthov primer: 25 avijonov vrže lahko na eno mesto 5000 požarnih bomb, težkih 5 kg. Recimo, da samo 25% teh bomb pade na podlago, ki gori, potem imamo 1250 gorečih mest. Če pa od teh 1250 gorečih mest samo polovica dejansko povzroči požar, imamo naenkrat v mestu 625 požarov. Katera požarna bramba bi bila zmožna v takem primeru uspešno nastopiti, četudi bi ne bilo še panike, potrganih vodo-

vodnih cevi, plinskega in brizantnega napada? Pri požarnih napadih bo lekarnar vsekakor imel priliko aktivno nastopiti. Lekarnar kot kemik bo vedel, da se termitna bomba ne sme polivati z vodo. Od silne vročine se bo voda ločila na vodik in kisik. Naredila se bo eksplozivna zmes plina praskavca, ki bo takoj eksplodirala in naredila še večjo nesrečo. Ravno tako ne bo pomagalo fosforno bombo polivati z vodo. Te bombe bo treba gasiti s peskom, z zemljo ali pa, zlasti fosforne bombe, s 5% raztopino bakrovega sulfata (CuSO_4 , modra galica). Lekarnar bo nadalje znal, kako so rane od gorečega fosforja nevarne.

Protij požarnim bombam se branimo na ta način, da zidamo primerne hiše, ki imajo ali ravna podstrešja, ali pa podstrešja, ki so ločena od ostalega dela hiše z močno betonsko ploščo, katere požarna bomba ne prebije, da se požar ne razširi na sosedne etaže. Podstrešje bo seveda zgorelo, kajti gasiti bo težko, ker bodo gotovo vodovodne cevi pri takem napadu popokale ter ne bo vode.

Požarne in brizantne bombe so največja nesreča, ki more zateči mesto. Resne obrambe, in sicer pasivne, kakor vidimo ni. Pomaga edino, če bodo v bodoče hiše primerno zidali, da bodo ločene ena od druge. Toda obstoječih mest seveda ne moremo rušiti. V slučaju takega napada je najprimernejše po možnosti odstraniti vse nepotrebno prebivalstvo, a ostalo prebivalstvo predvsem ščititi pred paniko, ki je v

Para preprečuje dostop zračnemu kisiku do gorečega predmeta, istočasno pa ga hladi. Čim pride do 300°C segreta para iz cevi, se zaradi hitrega razširjanja po prostoru ohladi na 40 do 50° , in na ta način požar ugasi.

Najboljši uspeh dosežemo pri gašenju s paro v zaprtih prostorih. Pri dotiku s predmeti, ki so ugrete preko 1200°C , se para kemijsko razkrajava v vodik in kisik. Spajanje osvobojenega vodika s kisikom tvori naenkrat toploto 2000 — 3000°C , ki povzroča detonacijo pokalnega plina (zmes vodika s kisikom) z veliko razdiralno silo.

Paro lahko dobro uporabimo za gašenje požara:

a) v tovarnah in drugih napravah, kjer so kotli za proizvodnjo pare velikega pritiska in posebne naprave za njeno dovajanje;

b) za gašenje začetnega požara, kjer se še temperatura ni dvignila nad 1200°C .

Gašenje s paro uporabljajo na ladjah in po nekaterih tovarnah, dočim drugod ne pride v poštev. Kot omenjeno, je treba paziti, da ni v gorečem prostoru previsoka temperatura, ker bi sicer zaradi tvorbe pokalnega plina lahko nastala eksplozija. Pri požarih, ki nastanejo v skladiščih premoga na ladjah, uporabljajo večinoma za gašenje vodno paro. Ker se pri tem tvori zelo strupeni, lahko gorljivi in celo eksplozivni ogljikov monoksid, moramo v takšnih primerih še posebno paziti in gledati na to, da prostora pod nobenim pogojem prej ne odpremo, dokler se ni notranjščina popolnoma ohladila. Prostor mora biti zraketno zaprt.

5. Plini in kemijske tekočine

S plini gasimo na ta način, da spravimo okoli gorečega predmeta sloj plina, ki preprečuje dostop kisika in tako požar zaduši.

Za gašenje požara so prikladni sledeči plini: ogljikov dioksid, žveplov dioksid, in amoniak. Posebno prikladna in dobro uporabna sta ogljikov in žveplov dioksid, ki ju lahko hranimo v jeklenih posodah (valjih) ter z lahkoto in hitro pripravimo za gašenje.

Dobre strani gašenja s plini so:

a) gašenje je hitrejše in sigurnejše kot gašenje z vodno paro;

b) pri gašenju požara, kjer se pojavljajo razbeljene kovine, apno, karbid, medeninasti opilki itd., se ne tvorijo eksplozivni plini;

c) gašenje ne povzroči škode na zgradbi in raznih predmetih kot z uporabo vode;

d) nudi večjo sigurnost, da ne nastane iz še živega pogorišča ponovno razbesneli požar.

Slaba stran tega načina gašenja pa je dejstvo, da se plini na odprtem prostoru zaradi toplih zračnih tokov hitro dvignejo v višino, kar povzroči nevarnost širjenja požara. Zato priporočamo uporabo plinov prvenstveno le za gašenje začetnih požarov v zaprtih prostorih.

V praksi prav za prav pline za gašenje le redko uporabljamo. Zelo dobro so se pa obnesli poskusi nekaterih poklicnih gasilcev, ki so poskušali gasiti notranje požare z izpušnimi plini svojih avtomobilov. Te pline so dovajali po posebnih ceveh iz izpuha v goreč prostor, ki je bil seveda popolnoma zaprt.

Žveplovi dioksidi so včasih uporabljali pri dimniških požarih, in sicer na ta način, da so zažigali žveplo, ki se pri gorenju združi s kisikom in tvori žveplov dioksid.

Precej star način, ki je pa v najnovejšem času zopet prišel do veljave, je gašenje z bombami. Nekatere zmesi, kot n. pr. solitra, oglja in žvepla (seveda v drugačnem razmerju kot pri črnem smodniku), se v dotiku z ognjem razkrajajo in tvorijo pri tem veliko množino plinov. S takšnimi snovmi napolnijo papirnate krogle (bombe) in jih mečejo v goreče prostore, ki jih pa morajo popolnoma zapreti.

S kemijskimi tekočinami gasimo na ta način, da polijemo tekočino po gorečem predmetu. Pri tem se tvorijo plini, ki plamen zaдушijo.

Za gašenje ognja — požara — uporabljamo razne kemijske tekočine kot: brom, neočiščen kloroform, metilbromid, utekočinjeni ogljikov dioksid in tetraklorogljik.

Brom in klor sta draga in razvijata strupene pline; zato ju uporabljamo le v izjemnih slučajih.

Utekočinjeni ogljikov dioksid, ki ima temperaturo 79° C pod ničlo, večkrat uporabljamo za gašenje ognja — požara — in sicer na sledeči način:

a) V ogenj vržemo jekleno posodo (valj) z utekočinjenim ogljikovim dioksidom. Kositrni zamašek se zaradi vročine raztopi in vsebina se razlije. Tekočina preide takoj v plinasto stanje in pri tem veže toploto, ter na ta način ohladi goreči predmet izpod vnetišča. Istočasno se tvori za nekaj časa atmosfera ogljikovega dioksida, ki ogenj uduši. Imamo torej istočasno hlajenje in dušenje.

b) Drugi način: tekočino vlivamo na ogenj s pomočjo posebnih gasilnih naprav ali manjših aparatov, ki jih v ta namen hranimo v pripravljenosti na določenih mestih in nam služijo kot obvarovalna sredstva.

takih slučajih najbolj nevarna. Računati pa moramo vedno s tem, da je utopist tisti, ki misli, da je mogoče vsakega človeka ohraniti živega in zdravega pri takem napadu.

Bombe, napolnjene z bojnimistrupi, so od vseh oblik napada iz zraka najmanj nevarne, vendar pa lahko povzročajo največjo paniko. Njihova naloga ni, ubiti prebivalstvo, ampak onemogočiti ali vsaj otežiti delo požarnih brigad in oddelkom za pomoč pri napadih iz zraka. Za nas lekarnarje so pa najbolj zanimive, ker je — in bo — naša dolžnost, da kot strokovnjaki someščane poučimo o njihovem učinku in tako preprečimo eventualno paniko. V slučaju vojne bomo moral nastopiti kot aktivni sodelavci pasivne obrambe. Prvi pogoj uspešnega sodelovanja pa je, poznati sredstva, zoper katera se borimo. (Iz knjige: Ph. Mr. Damaška: Sodelovanje lekarnarja.)

Železen gasilec. Neki mladi inženir v Belgiji je sestavil zelo zanimivo napravo: železnega gasilca. Z duhovito sestavo raznih mehanizmov more tak »železen človek« brez tuje pomoči sprožiti alarmne naprave in gasilne naprave takoj, ko se pojavi požar. Praktičen poizkus je pokazal, da je »železen gasilec« sam pogasil požar, preden je mogla priti gasilska četa na požarišče. Slabo stran ima ta gasilec v tem, da je zelo drag in si ga ne more vsakdo nabaviti.

Pred 21. leti v jeseni 1. 1917. je bila na Soči dvanajsta ofenziva, ki se je naši starejši člani go-

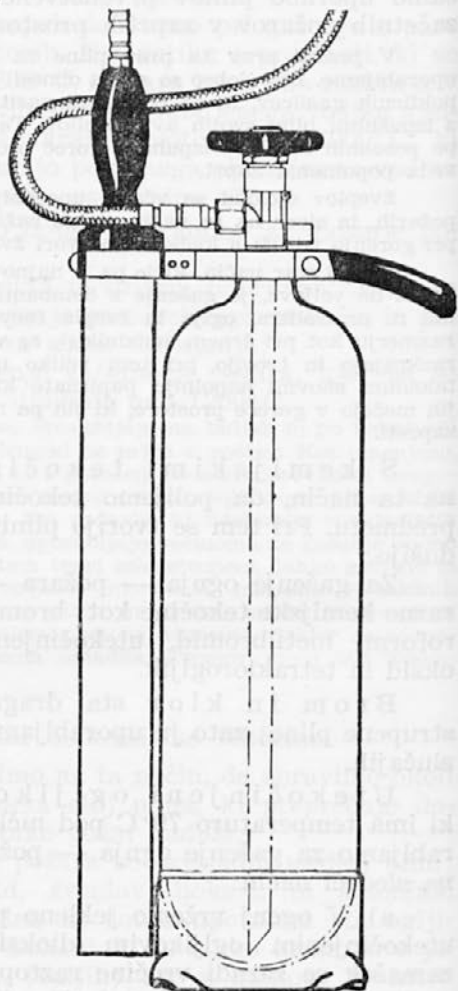
tovo spominjajo. Avstrijske armade so v sijajnem poletu prebile italijanske vojaške postojanke in potisnile Italijane do Pivate. Takrat so bila letala že zelo v modi, vendar se niti od daleč njihovo delovanje in udeleževanje ne more primerjati z današnjimi letali. Na celi italijanski fronti so Italijani imeli samo 570 letal in samo 66 bombnikov. Avstrijci in Nemci so imeli komaj okoli 200 letal.

Kolarič Mirko umrl.
Dne 25. septembra t. l. je umrl v Zagrebu 88 let star, najstarejši in najbolj zaslužen gasilec v naši državi g. Kolarič Mirko starejši. — Umrl je bil rojen 18. oktobra 1850. v Varaždinu ter je že kot fant 18 let leta 1869. pristopil k »Prvem hrvatskemu dobrovoljnemu vatrogasnemu zboru«. V varaždinskem gasilskem društvu je Kolarič pridobil neprecenljive zasluge, ko je uveljavljal nov narodni duh ter vpeljal že l. 1883. hrvaško poveljevanje. Pozneje se je Kolarič naselil v Zagrebu ter je pri zagrebškem gasilstvu deloval skoro do konca svojega življenja. Izdal je vrsto gasilskih poučnih knjig, tako: »Vatrogasne upite«, »šumski požari«, »Opći vatrogasni propisi« itd. Celih 32 let je bil urednik hrvaškega gasilskega lista »Vatrogasni vjesnik«.

Pri nas se Kolariča posebno starejši gasilci gotovo spominjajo in ga bodo ohranili v najlepšem spominu.

Vadnik za redovne vaje je naša prva učna knjiga. Kupite jo za 5- din!

S to tekočino, ki jo lahko smatramo kot odlično sredstvo brez kakršnihkoli pomanjkljivosti, lahko gasimo ogenj — požar — gorečih tekočin, električnih in strojnih naprav, posebno na ladjah ali v tovarnah.

Ročni aparat za gašenje požara s pomočjo ogljikove kisline. Posoda (na desni) se napolni s čisto ogljikovo kislino, ki se potem v obliki snega škropi v ogenj. Izredno nizka temperatura (-79°C) tega snega tudi goreči predmet tako ohladi, da ne more več goreti. Istočasno se pa razvija ogljikov dvokis, ki odvzame zraku kisik in onemogoči gorenje, oziroma plamen.

V prometu so sicer dragi, zato pa dobri gasilni aparati, ki so polnjeni s tekočim ogljikovim dioksidom (navadno ga imenujemo — sicer nepravilno — tudi ogljikova kislina). Aparat sestoji iz jeklenega valja, v katerem je utekočinjen ogljikov dioksid. Kadar odpremo ventil, prehaja po dvižni cevi skozi pojačeno gumijasto cev in posebno šobo v cev, iz katere izstopa v obliki snega (glej sliko), ker zaradi hitrega razširjenja zmrzne. Posebno uspešno uporabljamo navedene aparate za gašenje bencina in drugih gorljivih tekočin in pri požarih električnega toka in ker popolnoma izhlapi, ne napravi na električnih strojih nobene škode.

(Dalje sledi)

Samarijan

(Nadaljevanje)

Prva pomoč. Navadno opozori duh po plinu okolico, da nekaj ni v redu. Predvsem je treba odstraniti s plinom zastrupljenega iz strupenega ozračja. Če niso pri rokah kisikovi aparati, si naj reševalci privežejo pred usta in nos v kis namočene rute. Strogo je treba paziti, da ne pride kdo blizu z odprto lučjo! Vrata je treba vlomiti, če so zaprta. Nato odpremo ali razbijemo okna v zastrupljeni sobi, če ne gre drugače, tudi s kakim drogrom od zunaj. Ko smo na ta način napravili preprih, poneseimo ponesrečenca hitro na sveži zrak. Dokler še diha, smo lahko precej sigurni, da ga bomo mogli priključiti k življenju. Čim namreč ozračje ne vsebuje več ogljikovega monoksida, začne ta zapuščati telo, v kri pride vedno več kisika, bolnik prihaja počasi zopet k zavesti. Če imamo pri rokah aparat za dovajanje čistega kisika, gre to vse hitreje. Vdihavanje čistega kisika naj traja samo deset minut. Nato naj bolnik vdihava navaden svež zrak. Večinoma zadostuje to pri lažjih zastrupljenjih. Če se še ne prebudi, dobi po desetih minutah zopet kisik. Tako ravnamo dalje, dokler se ne prebudi. Če je zastrupljenje tako močno, da je potreben prevoz v bolnišnico, naj spremlja kisikov aparat bolnika tako dolgo, dokler ne stopi v akcijo bolnišnični aparat.

Če bolnik ne diha več, so izgledi na rešitev zelo slabi. Treba je seveda takoj začeti z umetnim dihanjem na svežem, vendar toplem zraku. Ob enem dovajamo kisik. To je treba nadaljevati, dokler se ne pojavijo sigurni znaki smrti ali pa, dokler zdravnik, katerega je treba takoj poklicati, ne odredi česa drugega. Ko se bolnik prebudi, mu damo piti vroče močne črne kave ali čaja. Alkohol ne. Odenemo ga v tople volnene odeje, ker se sicer lahko prehladi. Bolnika pozneje še dolgo boli glava, čuti se zelo oslabelega.

Kačji strup

Če si nismo na jasnem, da li je bila kača, ki je koga pičila, strupena ali ne, ravnajmo v vsakem primeru tako kot bi bila sigurno strupena. Če čakamo šele na znake zastrupljenja, je tudi že lahko prepozno, ker nastopi smrt v nekaterih primerih že po eni uri. Ranjeni ud podvežemo kot pri krvavitvah. Če je bolnišnica dosegljiva, brž v bolnišnico! Tam imajo serum proti kačjemu strupu, ki pomaga zanesljivo. Če vemo, da je bila

Pomembni spominski dnevi.

2. oktobra 1927. je umrl v Beogradu šolnik Ivan Kelc. Sestavil je učni načrt za prvi razred ljudskih šol, za dečke je priporočal pouk v gospodarstvu, za deklice pa v vrtnarstvu, Mnogo je pisal o važnosti telesne vzgoje za mladino.

6. oktobra 1867. se je rodil v Novem mestu astronom in glasbenik Fr. Ks. Zega. Bil je frančiškan, pozneje pa posvetni duhovnik. Mnogo se je bavil z glasbo, z astronomijo in slikanjem. Bil je tudi izbozen cerkven govornik.

7. oktobra 1934. je umrl v Vižmarjih pri Ljubljani šolnik Josip Novak; rojen je bil l. 1869. v Ljubljani. Slednjič je bil višji šolski nadzornik. Velike zasluge ima pri preureditvi nemških šol na Kočevskem v slovenske. Sestavil je slovensko vadnico za nemške ljudske šole. pisal je v Učiteljskega tovariša, Slovenskega učitelja, v Angelčka, Mladiko in Mentorja, napisal je Zgodovino brezovške fare in monografijo o Šmarni gori.

8. oktobra 1917. je umrl v St. Janžu na Dolenjskem dr. Janez Evangelist Krek. Ob obletnici smrti tega velikega moža bi morali Slovenci spoznati predvsem njegovo miselnost, ki je bila vedno na strani trpečega slovenskega malega človeka.

10. oktobra 1858. se je rodil v Rakovcih pri Ormožu mladinski in ljudski pisatelj Fran Nedeljko. Izdal je »Narodne pripovedke za mladino« ter »Pravljice in pripovedke za mladino«, poslovenil je Andersono-

ve pripovedke in je po nemških originalih priredil več povesti. Umrl je leta 1931. v Ljubljani.

11. oktobra 1807. je umrl v Celovcu cerkveni pisatelj in jezikoslovec Jurij Japelj; rojen je bil l. 1744. v Kamniku. Slednjič je bil kanonik in vodja semenišča v Celovcu. L. 1777. je na pobudo škofa Herbersteina začel prevajati jožefinski »Ta veliki katekizem« in si je pridobil veliko zaslug pri izdajanju svetega pisma. Priredil je »Priredige za vse nedele skuzi lejtuc«. Mnogo stvari je ostalo v rokopisu. Dalje je spisal slovensko slovnico, ki se odlikuje zlasti po obilnosti gradiva. Gotovo je, da so njegove zasluge za slovenski književni jezik velike.

13. oktobra 1852. se je rodil v Velesovem na Gorenjskem misijonar Ivan Cebul. Na povabilo škofa Barage je odšel v Ameriko; hitro se je naučil francoščine, angleščine in raznih indijanskih narečij, tako da je mogel z uspehom vršiti svoje misijonsko delo. Umrl je l. 1898. Bil je izvrsten govornik.

14. oktobra 1776. se je rodil v Ljubljani zdravnik in profesor prve ljubljanske univerze Franc Melcer. Njegova stroka je bila kirurgija in porodništvo. Umrl je l. 1813. v Ljubljani.

15. oktobra 1829. se je rodil v Novi vasi pri Lescah pisatelj Janez Božič. Poslovenil je znano knjigo pisateljice Stowe: Stric Tomova koča ali življenje zamorcev v Ameriki. Dalje je poslovenil Platonovega Kritona in Apologijo.

kača zelo strupena (modras) in je bolnišnica zelo daleč, potem brez obotavljanja vrežemo s čistim nožem na mestu pika. Krvavitve, ki nastopi, odplavi strup iz telesa. Ud prevežemo v vsakem primeru, vendar naj preveza ne traja več kot dve uri, ker ud sicer odmre. Bolniku damo piti močne črne kave in alkohola, kolikor more. Izsesati se rana ne sme, čeprav to ponekod priporočajo. Ne vemo namreč, če nimamo kje na ustnicah ali v ustih kako majhno ranico, po kateri izsesani strup lahko učinkuje smrtno.

Znaki zastrupljenja: Okolica rane oteče, postane modrikasta in zelo boli. Počasi oteče ves ud, nastopijo podkožne krvavitve, tako da izgleda ud pegasto. Nato začne bolnika boleti glava, diha težko in se zgrudi nezavesten. V tem stanju navadno ni več pomoči. Nekaj časa ga še stresajo krči, potem nastopi smrt. Zato se ne sme čakati, da se pojavi zastrupljenje, temveč je treba ud takoj prevezati, potem pa čim hitreje v bolnišnico.

Uspavalna sredstva

V zadnjem času se množijo samomori z uspavalnimi sredstvi, kot n. pr. veronal, luminal, se-venal itd. Navadno so to osebe ženskega spola. Ti praški, oziroma tablete se v lekarnah ne dobijo brez recepta. Zato jih samomorilni kandidati ne jemljejo sproti, kot jih predpiše zdravnik, temveč jih hranijo. Ko se jim zdi, da jih je dovolj, jih zaužijejo vse skupaj. Navadno precenjujejo njihovo strupeno moč.

Znaki zastrupljenja so: globoko spanje, ki je že bolj podobno nezavesti, udje postanejo hladni, dihanje površno, telo stresajo krči. Nato nastopi smrt. Pri dovolj veliki količini strupa nastopi smrt hitro. Bolečin zastrupljeni ne čuti.

Če najdemo zastrupljenega v takem stanju, ga je treba spraviti kar najhitreje v bolnišnico. Da je zastrupljen, sklepamo lahko iz praznih praškov ali prazne fijoole za tablete, katere skoraj vedno najdemo na tleh ali kje drugod v sobi. Pogostokrat pa je tak bolnik, oziroma bolnica zelo razburjena, kriči in se premetava po postelji ter vsem pravi, da je pred tolikim časom vzela uspavalni strup ter da bo sedaj umrla. Teda j lahko vemo, da je vzela premalo in da ni neposredne nevarnosti. Vendar pa s tem učinkuje silno na svojo okolico, s čemer je po večini dosežen namen.

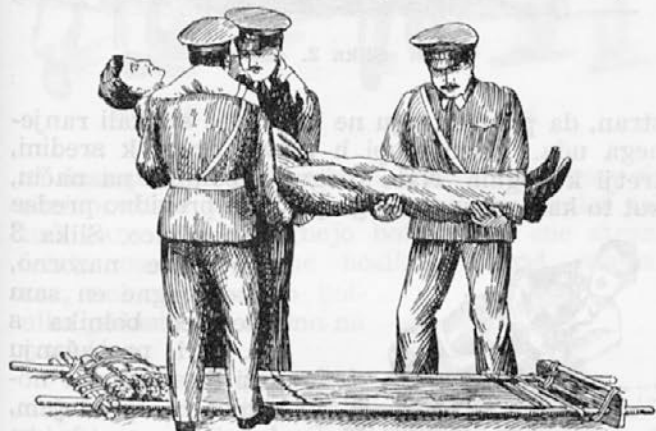
Prva pomoč: Dražimo na bruhanje, damo močna odvajalna sredstva. Bolnik dobi močne

črne kave, odenemo ga toplo. Za vsak slučaj pokličemo zdravnika, da odloči, če ni mogoče le treba v bolnišnico.

Drugih številnih strupov ne bomo posebej opisali, ker jih je preveč, vendar so si slični v svojem delovanju. Za vsa zastrupljenja pa velja: Čimprej po zdravnika!

Transport ponesrečenca

Če se zgodi kaka nesreča kjer koli izven mesta, je potrebno, da spravimo ponesrečenca čim hitreje pa tudi čim varneje k zdravniku ali v bolnišnico ali tudi na ponesrečenčev dom. Od pravnega transporta je mnogokrat odvisno zdravje in življenje ponesrečenca. Za tak transport je najprimernejše orodje nosilnica, sestojeca

Slika 1.

iz lesenega ali jeklenega ogrodja s prevleko iz močnega platna. Ponekod imajo tako nosilnico na kolesih. Najbolje služijo transportu bolnikov v ta namen napravljeni reševalni avtomobili.

Nakladanje in prenašanje ponesrečenca na nosilnici zahteva gotovo vajo. Če so navzoči trije reševalci, postopajo takole: nosilnico postavijo v eno črto z bolnikovim telesom, sprednji del nosilnice k bolnikovim nogam ali pa tudi obratno, zadnji del nosilnice k bolnikovi glavi. Potem se postavita dva reševalca vsak na eno stran bolnika, si podasta roke pod njegovim hrbtom in pod bedri, tretji podpira posebej ranjeni ud. Nato ga dvignejo na ukaz enakomerno ter ga odnesejo postrani preko nosilnice ter ga spustijo previdno nanjo. (Slika 1.)

16. oktobra 1810. se je rodil v Hotavljah pri Poljanah misijonar Ignacij Mrak, L. 1845. je odšel v misijone v Ameriko in je bil l. 1868. imenovan za Baragovega naslednika. Umrl je leta 1901.

17. oktobra 1714. je umrl v Gorici sloveči pridigar Janez Svetokriški; rodil se je leta 1645. pri Sv. Križu na Vipavskem. Svoje pridige je izdal v petih zvezkih, ki obsegajo približno 2800 strani. V prvi vrsti hoče biti umljiv in ima zato v pridigah preveč nemških in laških tujk.

18. oktobra 1867. je umrl v Trstu jezikoslovec Matija Debeljak; rodil se je leta 1807. na Visokem pri Poljanah. Bil je profesor. Po revolucionarnem letu 1848. je postal navdušen za materni jezik, je prebiral Vodnika in Prešerna, se je vpisal v Družbo sv. Mohorja za domstrnega člana, v Slovensko Matico pa za ustanovnega člana. Svoje premoženje je zapustil Slovenski Matici, Dalmatinski Matici in vseučilišču v Zagrebu.

21. oktobra 1836. se je rodil v Ljubljani orglarski mojster Franc Goršič. Prehodil je vso Avstrijo in se je vrnil v Ljubljano kot mojster orglarstva. Napravil je 66 orgel. Visoko so ga cenili doma in v tujini. Umrl je l. 1898. v Ljubljani.

22. oktobra 1726. se je rodil v Rihenbergu na Goriškem Fran Križman; umrl je leta 1795. V Benetkah in v Nemčiji se je učil izdelovanja orgel in jih je napravil lepo število za cerkve in

samostane po Sloven-
skem in v Avstriji. Ne-
katere so še danes v
rabi.

23. oktobra 1848. se
je rodil v Gotovljah v
Savinjski dolini botanik
Martin Cilenšek. Bil je
profesor in je pisal v
razne časopise znanstve-
ne sestavke iz botanike
in geologije. V založbi
Družbe sv. Mohorja je
izdal knjigo »Naše škod-
ljive rastline v podobi in
besedi«. Zbiral je tudi
narodne pripovedke in
bajke, pisal je potopise
itd.

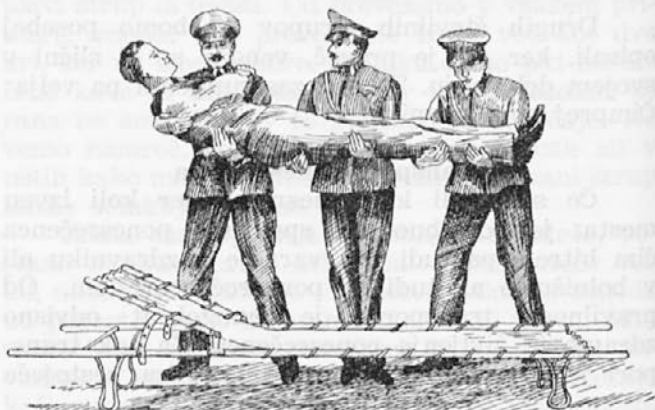
24. oktobra 1932. je
umrl v Ljubljani pisa-
telj Fran Milčinski; ro-
dil se je leta 1867. v
Ložu.

25. oktobra 1895. je
umrl v Gradcu pisatelj,
narodni buditelj in orga-
nizator Jožef Muršec;
rodil se je 1. januarja
l. 1807. v Bišu v Slo-
venskih goricah. L. 1845.
je postal veroučitelj v
Gradcu in je izdal tam
kratko slovensko slov-
nico za začetnike. Leta
1848. je ustanovil v
Gradcu društvo »Slove-
nijo« in je postal njen
tajnik. Mnogo je storil
za slovensko uradovanje
v lavantinski škofiji.

26. oktobra 1578. se
umrl v Ljubljani prote-
stantski pisatelj Jurij
Juričič. Bil je pridigar
v Ljubljani, je postal
protestant, je bil v Nem-
čiji in nato predikant v
Kamniku. V Tübingenu
je izdal »Ene duhovne
pejsmice«, l. 1571. je kon-
čal slovenski prevod 2. in
3. dela Spangenbergove
postile itd.

27. oktobra 1920. je
umrl v Črni pri Preva-
ljah zgodovinar Anton
Kasper; rodil se je leta
1850. v Lesičnem pri

Če je treba nosilnico zaradi pomanjkanja pro-
stora postaviti z na tleh ležečim ponesrečencem
vštric, stopijo trije reševalci na njegovo zdravo

Slika 2.

stran, da pri dviganju ne bi preveč stiskali ranje-
nega uda. Eden stopi h glavi, drugi k sredini,
tretji k nogam. Nato dvignejo bolnika na način,
kot to kaže slika 2 ter ga položijo previdno predse

Slika 3.

na nosilnico. Slika 3
nam kaže nazorno,
kako dvigne en sam
reševalec bolnika s
tal. Pri prenašanju
drži en reševalec no-
silnico na sprednjem,
drugi na zadnjem
koncu. Tretji hodi ob
bolnikovi strani ter
pazi nanj. Važno je,
da oba nosilca ne
stopita istočasno z isto nogo. Kadar sprednji stopi
z levo nogo, stopi zadnji z desno, ali pa obratno.
Navadno začne sprednji z levo, zadnji z desno
nogo. Če bi oba nosilca držala isti korak, bi se
nosilnica preveč zibala. Koraki naj bodo kratki,
kolena malo upognjena. Če vodi pot navzgor,
n. pr. v hrib ali po stopnicah, nosimo bolnika z
glavo naprej, pri hoji navzdol pa z nogami naprej.
Edino izjemo tvorijo ponesrečenci, ki so si zlo-
mili nogo, posebno v bedru. Da ne bi pritiskalo
telo na zlomljeno mesto, jih nesemo navzgor tako,
da leži gornje telo niže, navzdol pa obratno. Z no-
silnice dvignemo bolnika na isti način, kot smo

ga položili nanjo, vendar je treba položaj premisliti, če ga nameravamo položiti na posteljo, ki

Slika 4.

Slika 5.

ni dostopna od obeh strani. Takrat položimo nosilnico vstric tik ob postelji, trije reševalci (ali tudi samo dva) dvignejo bolnika od ene strani, četrta oseba potegne nosilnico izpod reševalcev, nakar spustimo bolnika počasi in previdno na posteljo.

Če nimamo pri rokah niti nosilnice niti kakih drugih stvari, iz katerih bi si lahko sestavili zasilno nosilnico, moramo odnesti bolnika na rokah. To storimo seveda lahko samo na kratke razdalje.

Dokler ponesrečeni lahko za silo hodi in je le preslab, da bi hodil sam, položi eno roko okoli reševalčevega vratu. Ta ga prime čvrsto za to roko. Z drugo roko prime bolnika okoli pasu, kot to kaže slika 4. Laže opravita to delo dva reševalca (slika 5). Če je ponesrečeni nezavesten, ga prenašata dva reševalca le na način, kot ga kaže slika 6. Pri tem ne smeta biti roki, ki držita bolnika pod pazduho, sklenjeni, ker bi tiščali preveč na bolnikove prsi.

Slika 6.

(Dalje sledi)

Pilštajnu. Bil je profesor in je napisal več zgodovinskih razprav. Od l. 1904. do 1917. je bil urednik »Časopisa za zgodovino in narodopisje«. Za nižje razrede srednjih šol je napisal zgodovino starega, srednjega in novega veka.

30. oktobra 1862. se je rodil v Ljubljani pesnik in prevajalec Anton Funtek. Bil je profesor na učiteljskišči v Ljubljani. Pisal je pesmi, povesti in dramatične spise. Zelo veliko je prevajal: Zlatoroga, Favsta, Kralja Leara, Pesem o zvonu, Potopljeni zvon itd. Nekaj let je bil tudi urednik Ljubljanskega zvona. (Iz 10. št. »Naše moči«.)

Pripovedujejo, da je vojvoda Karl IV. lotarinški bil zelo zaljubljen v hčerko župana mesta Brussel. Gospa županja je pa svojo hčerko zelo strogo čuvala in ni nikdar pustila, da bi gospod vojvoda mogel biti z njo na samem. Nazadnje je vojvoda le pregovoril mater županjo, da mu dovoli biti s hčerko na samem tako dolgo, dokler bo mogel držati žareče oglje v rokah. Mati je seveda mislila, da bo vojvoda pač mogel biti zelo kratek čas z njeno hčerko na samem. Ko je razgovor med vojvodom in županovo hčerko na samem le predolgo trajal, se je mati županja čudila, kako je to mogoče. Ugotovila je, da je vojvoda stisnil goreče oglje v svojih rokah tako, da ga je ugasil in je tako mogel z županovo hčerko precej dolgo na samem govoriti.

Uspehi na tečajih

Gasilski tehnični tečaji, ki jih je zajednica priredila prošlo zimo, so bili zelo uspešni. Za spodbudo našim gasilcem in po službeni dolžnosti objavljamo imena vseh, ki so izpite položili.

Gasilska župa sreza Brežice.

Z odličnim uspehom :

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Kos Jože	poveljnik	Sromlje
Suša Ivan	rojnik	Brežice

Z dobrim uspehom :

Hribar Ivan	poveljnik	Podsreda
Kovačič Jože	gasilec	Brežice-mesto
Molan Jernej	poveljnik	Bukošek
Merslavič Ivan	poveljnik	Mostec
Strel Karel	pov. namestnik	Mali Kamen
Šušteršič Ivan	rojnik	Sevnica
Salamon Rudolf	odd. vodja	Sevnica
Vegelj Janez	pov. namestnik	Obrežje

Gasilska župa sreza Celje.

Z odličnim uspehom :

Košir Ado	orodjar	Celje
Koštomaj Karol	rojnik	Gaberje
Zorko Anton	gasilec	Vojnik
Körber Karol	gasilec	Gaberje
Antloga Franc	gasilec	Gotovlje
Musil Miroslav	gasilec	Dobrna
Premrl Ivan	orodjar	Nova Cerkev
Pušnik Miha	gasilec	Vojnik
Posek Franc	poveljnik	Loče
Kleznik Ivan	gasilec	Celje
Sevčnikar Franc	roj. namestnik	Polzela
Vrtačnik Josip	odd. vodja	Dobrna
Antloga Karel	rojnik	Gotovlje
Cokan Ernest	orodjar	Griže
Gorišek Franc	gasilec	Teharje
Kralj Jože	gasilec	Slov. Konjice
Lamut Karol	tajnik	Tepanje
Podreberšek Franc	roj. namestnik	Gaberje
Strahovnik Karol	blagajnik	Žalec
Vučer Martin	odd. vodja	Žalec
Žilnik Ludvik	gasilec	Kaplja
Žužej Franc	poveljnik	Arja vas
Celcer Franc	odd. vodja	Oplotnica

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Cugnas Ivan	poveljnik	Draža vas-Žiče
Juhart Vinko	tajnik	Kamenče-Glinje
Topovšek Ivan	poveljnik	Ostriška vas
Weisch Fric	pov. namestnik	Loče
Virant Ivan	poveljnik	Trnava-Št. Rupert

Z dobrim uspehom :

Vogelsang Franc	gasilec	Celje
Čulk Franc	gasilec	Gomilsko
Kvas Ivan	roj. namestnik	Babno
Novak Leopold	gasilec	Dolenja vas
Podgoršek Jakob	gasilec	Slivnica pri Celju
Pogačar Ferdo	roj. namestnik	Sv. Peter v Sav. dolini
Primec Alojz	odd. vodja	Vitanje
Prislan Jože	gasilec	Braslovče
Strenčan Franc	gasilec	Babno
Ribič Martin	gasilec	Ladkova vas
Vanovšek Viktor	gasilec	Celje
Stropnik Martin	gasilec	Gaberje
Škoflek Jože	gasilec	Socketa
Audič Franc	rojnik	Žalec
Bališ Anton	gasilec	Vrbje
Dobrišek Miha	odd. vodja	Braslovče
Miklavc Blaž	gasilec	Celje
Mordej Davorin	roj. namestnik	Celje
Pintar Franc	poveljnik	Zabukoveca
Vodnik Franc	gasilec	Letuš
Dimitrovič Franc	poveljnik	Slov. Konjice
Lednik Franc	pov. namestnik	Arjavas
Lešnik Alojz	pov. namestnik	Zg. Ložnica
Mirnik Anton	poveljnik	Lopata
Oset Franjo	poveljnik	Drešinja vas
Tratnik Dominik	poveljnik	Nova Cerkev
Žličar Ivan	gasilec	Sv. Jurij-trg
Cizelj Stanko	pov. namestnik	Prekopa
Blažič Avgust	tajnik	Dobrna
Bolte Ivan	gasilec	Ločica pri Vranskem
Čulk Ivan	gasilec	Braslovče
Goropevšek Ivan	gasilec	Kaplja vas
Močnik Franc	predsednik	Sv. Jurij-okolica
Ortel Zdravko	gasilec	Topolje
Remić Ivan	gasilec	Letuš
Tkavec Franc	gasilec	Zg. Ponikva
Voga Martin	gasilec	Slivnica
Zohar Franc	gasilec	Sv. Peter v Sav. dolini
Zolnir Ivan	poveljnik	Polzela
Tkavec Franc	pov. namestnik	Vel. Pirešice

Gasilska župa sreza Črnomelj.**Z odličnim uspehom :**

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Belko Ivan	poveljnik	Dobliče
Müller Julij	poveljnik	Črnomelj
Repovž Anton	gasilec	Božakovo

Z dobrim uspehom :

Tomc Ivan	gasilec	Križevska vas
-----------	---------	---------------

Gasilska župa sreza Dol. Lendava.**Z odličnim uspehom :**

Klemenčič Franc	poveljnik	Dokležovje
Gomboc Jože	gasilec	Gančani
Berden Štefan	gasilec	Kobilje
Gerič Matija	poveljnik	Gor. Bistrica
Glavač Imre	poveljnik	Dol. Bistrica
Nemethy Štefan	pov. namestnik	Dol. Lendava
Troha Franc	blag. namestnik	Benica

Z dobrim uspehom :

Forjan Alojz	rojnik	Lipovci
Gerenčer Janez	pov. namestnik	Trimlini
Zižek Franc	pov. namestnik	Velika Polana
Horvat Štefan	rojnik	Turnišče
Baligač Franc	poveljnik	Ižakovci
Benkovič Ignac	poveljnik	Bogojina
Fekonja Jože	gasilec	Melinci
Kavaš Anton	poveljnik	Beltinci
Kaša Janez	poveljnik	Pince
Puhan Jože	poveljnik	Ivanci
Törnar Imre	gasilec	Črensovci
Zerdin Vinko	poveljnik	Žižki
Demenko Izidor	poveljnik	Sred. Bistrica
Ključar Josip	predsednik	Gaberje
Camplin Jože	rojnik	Bukovnica
Urbanica Anton	poveljnik	Kamovci
Horvat Marko	pov. namestnik	Trnje
Mod Franc	blagajnik	Gor. Lakoš

Gasilska župa sreza Dravograd.**Z odličnim uspehom :**

Črešnik Ferdo	poveljnik	Pameče
Kaiser Janko	gasilec	Dravograd
Piko Franc	gasilec	Črna pri Prevaljah
Capuder Ivan	gasilec	Mežica
Sevšek Franc	pov. namestnik	Vuhred
Minařik Pavel	poveljnik	Vuhred
Rek Karol	gasilec	Prevalje

Z dobrim uspehom :

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Goropec Franc	roj. namestnik	Kotlje
Šipek Josip	gasilec	Vuzenica
Blodnik Viktor	pov. namestnik	Marenberg
Jovan Gabrijel	gasilec	Guštanj
Vožič Anton	pov. namestnik	Černeče
Krotmajer Jože	odd. vodja	Dravograd

Gasilska župa sreza Gornji grad.**Z odličnim uspehom :**

Zagožen Peter	predsednik	Šmartno ob Dreti
Žehelj Franc	pov. namestnik	Bočna
Remic Franc	pov. namestnik	Šmartno ob Dreti
Podsedenšek Stanko	pov. namestnik	Mozirje
Strnad Franc	predsednik	Nova Štifta
Zagradišnik Josip	rojnik	Paška vas
Pečnik Franc	poveljnik	Mozirje
Mernal Franc	poveljnik	Gornji grad
Supin Bogomir	gasilec	Luče

Z dobrim uspehom :

Steblovnik Franc	rojnik	Šmartno ob Paki
Žirovnik Rafael	orodjar	Nova Štifta
Podgoršek Alojz	gasilec	Šmartno ob Paki
Deleja Franjo	gasilec	Gorica
Fludernik Viljem	poveljnik	Ljubno
Gomiršek Franc	poveljnik	Rečica
Podgoršek Ivan	poveljnik	Šmartno ob Paki
Remic Franc	poveljnik	Šmartno ob Dreti
Tominšek Stanko	rojnik	Nazarje
Fürst Anton	odd. vodja	Pobrežje
Majerhold Tone	poveljnik	Grušovlje
Rup Franc	roj. namestnik	Gornji grad

Gasilska župa sreza Kamnik.**Z odličnim uspehom :**

Borec Valentin	poveljnik	Homec
Gerlič Jože	poveljnik	Dob
Kralj Makarij	podpoveljnik	Mengeš

Z dobrim uspehom :

Hočevar Franc	poveljnik	Moste
Logar Janez	poveljnik	Vodice
Novak Vinko	odd. vodja	Trojane-Št. Gotard
Osenar Jernej	poveljnik	Nevlje
Poljanšek Jakob	poveljnik	Sela

Gasilska župa sreza Kranj.

Z odličnim uspehom :

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Grile Franc	tajnik	Velesovo
Markič Matej	poveljnik	Naklo
Mihelič Anton	gasilec	Podbrezje

Z dobrim uspehom :

Beton Anton	pov. namestnik	Predoslje
Bučan Ivan	poveljnik	Britof
Peharc Franc	poveljnik	Lom
Rozman Anton	gasilec	Duplje

Gasilska župa sreza Krško.

Z odličnim uspehom :

Prhne Jernej	poveljnik	Dol. Maharovec
--------------	-----------	----------------

Z dobrim uspehom :

Baznik Martin	podpoveljnik	Sv. Križ
Žarni Ivan	poveljnik	Vel. Podlog
Čebular Karol	gasilec	Krško
Božič Otmar	gasilec	Kostanjevica
Jazbec Albin	gasilec	Radeče
Bevc Josip	rojnik	Dol. Maharovec
Grčar Franc	gasilec	Boštanj
Bukovic Jože	poveljnik	Bučka

Gasilska župa sreza Laško.

Z odličnim uspehom :

Peternel Franc	poveljnik	Laško
Šober Ivan	gasilec	Zidani most
Štraus Anton	gasilec	Dol
Jager Ludvik	gasilec	Sv. Katarina

Z dobrim uspehom :

Jenčič Albin	gasilec	Loka pri Zid. mostu
Železnik Franc	rojnik	Loka pri Zid. mostu

Gasilska župa sreza Litija.

Z odličnim uspehom :

Kimovec Ludvik	poveljnik	Hotič
----------------	-----------	-------

Z dobrim uspehom :

Brvar Franjo	gasilec	Kolovrat
Genorija Jože	poveljnik	Metnaj
Miglič Franc	poveljnik	Stična
Perme Franc	poveljnik	Kostrivnica-Lupinca
Pogljajen Alojz	odd. vodja	Jablanška dolina
Vovk Ludvik	poveljnik	Kriška vas

Gasilska župa sreza Ljubljana-okolica.

Z odličnim uspehom :

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Erjavec Stane	poveljnik	Stožice
Gostiša Janko	tajnik	Stara Vrhnika
Habič Viktor	orodjar	Bizovik
Kozlevčar Alojz	poveljnik	Šmarje-Sap
Žagar Ladislav	poveljnik	Gameljne
Loboda Franc	pov. namestnik	Dol-Beričevo
Usenik Anton	rojnik	Kozarje

Z dobrim uspehom :

Lenarčič Anton	poveljnik	Blatna Brezovica
Pikec Ludvik	tajnik	Brezovica
Rogelj Ivan	poveljnik	Podpeč
Švet Anton	poveljnik	Vel. Loka
Ahlin Valentin	pov. namestnik	Ježica
Alič Franc	orodjar	Notranje gorice
Bitenc Jože	poveljnik	Podutik-Glince
Gradišar Franc	gasilec	Škrlj
Jakopin Jože	pov. namestnik	Studenec-Ig
Jerina Jernej	gasilec	Senožeti
Sitar Stane	pov. namestnik	Stožice
Šetina Jože	pov. namestnik	Sp. Pirniče

Gasilska župa sreza Ljutomer.

Z odličnim uspehom :

Blagovič Janez	gasilec	Cezanjevci
Čagram Ciril	gasilec	Banovci
Fras Franjo	pov. namestnik	Hrastje-Mota
Kolar Rudolf	gasilec	Gornja Radgona
Rajh Mirko	gasilec	Ljutomer
Sever Matija	gasilec	Cven
Štih Franc	gasilec	Noršinci
Alekšič Maks	orodjar	Šalinci
Markovič Franc	gasilec	Vučja vas
Oster Jakob	blagajnik	Kokoriči
Stanek Franc	pov. namestnik	Mele
Zdravec Alojz	poveljnik	Stanetinci
Žmavc Janez	poveljnik	Selišče
Bratina Anton	gasilec	Krapje
Dolamič Franc	tajnik	Gajševci
Himelrajh Josip	gasilec	Slatina Radenci
Jagerič Lovro	predsednik	Ščavnica
Kotnik Martin	odd. vodja	Ivanovci
Magdič Ivan	gasilec	Ključarovci

Z dobrim uspehom :

Bersak Daniel	poveljnik	Šafarska
Horvat Alojz	poveljnik	Grlova

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Makoter Franc	gasilec	Krapje
Mavrič Franc	gasilec	Mekotnjak-Stara cerkev
Razlog Janez	poveljnik	Staranova vas
Senčar Franc	gasilec	Lukovci
Žižek Karol	gasilec	Stavešinci
Karba Franc	pov. namestnik	Bučkovci
Ketiš Rudolf	gasilec	Okoslavci
Kosi Jože	poveljnik	Logarovci
Podgorelec Franc	gasilec	Stanetinci
Salaj Anton	poveljnik	Berkovci
Majcen Janez	orodjar	Radoslavci
Pučko Mirko	gasilec	Mota
Zelko Karel	pov. namestnik	Pečarovci
Belec Franc	blagajnik	Banovci
Hojs Alojz	odd. vodja	Gornja Radgona
Kovačič Franc	poveljnik	Cven
Lipič Ludvik	poveljnik	Janžev vrh
Vidmer Franc	orodjar	Kokoriči
Žunič Karol	gasilec	Selišči-Kupetinci
Panič Franc	pov. namestnik	Lukavci
Fortner Anton	gasilec	Štrigova
Kšela Franc	gasilec	Bolehnečici
Pevec Franc	poveljnik	Stročja vas
Rantaša Ivan	poveljnik	Kapela

Gasilska župa sreza Logatec.

Z odličnim uspehom:		
Gruden Franc	poveljnik	Žiri

Gasilska župa Maribor mesto.

Z odličnim uspehom:		
Ratej Franc	odd. vodja	Maribor
Benedičič Anton	odd. vodja	Maribor
Drobinc Emerik	gasilec	Maribor
Pečar Ivan	gasilec	Maribor-delavnica drž. žel.
Bizjak Oskar	odd. vodja	Maribor-delavnica drž. žel.
Breznik Franc	gasilec	Maribor
Fišer Drago	gasilec	Maribor
Giber Josip	gasilec	Maribor
Gladnik Jože	odd. vodja	Maribor-delavnica drž. žel.
Hameršak Vinko	pročelnik	Maribor
Herzmansky Viljem	odd. vodja	Maribor
Jovčič Ivo	tajnik	Maribor
Koren Srečko	odd. vodja	Maribor-delavnica drž. žel.
Kramberger Franc	poveljnik	Maribor
Krklec Janko	odd. vodja	Maribor
Lozej Ivan	gasilec	Maribor

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Mivšek Franc	odd. vodja	Maribor-delavnica drž. žel.
Sager Vilko	pov. namestnik	Maribor-delavnica drž. žel.
Štekl Mihael	roj. namestnik	Maribor
Tratnik Josip	odd. vodja	Maribor-delavnica drž. žel.

Z dobrim uspehom :

Dobrajc Adolf	gasilec	Maribor
Janžek Drago	rojnik	Maribor
Jurkovič Franc	gasilec	Maribor
Koritončnik Emil	gasilec	Maribor
Pirher Ivan	gasilec	Maribor
Vidic Franc	gasilec	Maribor-delavnica drž. žel.
Wigele Boštjan	roj. namestnik	Maribor
Zierer Viktor	gasilec	Maribor

Gasilska župa sreza Maribor desni breg.

Z odličnim uspehom :

Dolinšek Vinko	odd. vodja	Sv. Lovrenc na Drav. polju
Prosenjak Janko	pov. namestnik	Ruše
Vabič Rudolf	rojnik	Fram
Krajnik Matevž	orodjar	Pobrežje
Hleb Franjo	poveljnik	Zrkovci
Jurovič Bruno	gasilec	Studenci
Kalič Maks	tajnik	Radvanje
Štamic Rudolf	poveljnik	Pobrežje

Z dobrim uspehom :

Robar Miha	poveljnik	Sp. Gorica
Črnenšek Rudolf	gasilec	Zrkovci
Ertl Ivan	gasilec	Pobrežje
Grosman Ivan	roj. namestnik	Studenci
Kerhe Jože	rojnik	Pekre
Podgoršek Ivan	gasilec	Studenci
Skrbiš Ivan	gasilec	Pobrežje
Stromajer Albert	orodjar	Pekre

Gasilska župa sreza Maribor levi breg.

Z odličnim uspehom :

Majhenič Karol	orodjar	Št. Ilj v Slov. gor.
Glaser Franjo	pov. namestnik	Kamnica

Z dobrim uspehom :

Ekselenski Jože	pov. namestnik	Jakobski dol
Lutf Anton	poveljnik	Sv. Peter pri Mariboru
Ferk Alojz	poveljnik	Sv. Ana v Slov. gor.
Veg Josip	predsednik	Kamnica

Gasilska župa sreza Murska Sobota.

Z odličnim uspehom :

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Časar Jože	gasilec	Čepinci
Flegar Štefan	poveljnik	Kupšinci
Kerčmar Ludvik	odd. vodja	Adrijanci
Korošec Franc	poveljnik	Dragotinci
Marič Avgust	poveljnik	Ropoča
Sparaš Ernest	gasilec	Zenkovci
Škrilec Koloman	poveljnik	Krnci
Šolar Ludvik	poveljnik	Fokovci
Temlin Evgen	gasilec	Puževci
Vrečič Karol	poveljnik	Strukovci
Jančarič Štefan	poveljnik	Noršinci
Kovač Alojz	rojnik	Rankovci
Kühar Franc	pov. namestnik	Puconci
Lutkar Ludvik	gasilec	Dolina
Pintarič Josip	poveljnik	Korovci
Pintarič Vinko	tajnik	Martjanci
Vukan Jože	gasilec	Tišina
Zrinski Karol	gasilec	Moravci

Z dobrim uspehom :

Bačič Nikolaj	pov. namestnik	Gor. Lendava
Bančec Karol	gasilec	Borevci
Benkovič Janez	poveljnik	Petanjci
Frumen Jože	poveljnik	Sv. Jurij
Geder Štefan	rojnik	Rogaševci
Gorza Franc	odd. vodja	Markovci
Györek Geza	tajnik	Rakičan
Hajdina Josip	gasilec	Gor. Slaveči
Kerčmar Aleksander	rojnik	Gor. Petrovci
Kerec Viljem	gasilec	Otovci
Ketler Henrik	orodjar	Serdica
Könye Dezider	orodjar	Krplivnik
Marinč Jože	gasilec	Krajna
Mihalič Filip	rojnik	Pertoča
Rajcek Alojz	rojnik	Nuskova
Rituper Ludvik	tajnik	Kušanovci
Ružič Ernest	tajnik	Peskovci
Šinko Mihael	roj. namestnik	Sotinci
Smodiš Franc	rojnik	Cankova
Škerlak Josip	poveljnik	Domanjševci
Vaš Ernest	rojnik	Prosenjakovci
Bratkovič Matija	gasilec	Bakovci
Cipot Geza	gasilec	Mlajtinci
Čarni Jurij	tajnik	Tešanovci—Suhi vrh
Flisar Karol	poveljnik	Gradišče
Grabar Štefan	gasilec	Polana
Horvath Štefan	gasilec	Černelavci

Jud Janez	pov. namestnik	Kuzma
Kočiš Josip	gasilec	Lončarjevci
Kranjec Josip	pov. namestnik	Ivanovci
Kranjec Štefan	poveljnik	Andrejci
Lenarčič Ludvik	gasilec	Dolič
Maček Franc	tajnik	Predanovci
Marič Koloman	gasilec	Murski Črnci
Martinec Alojz	tajnik	Satahovica
Mörec Rudolf	rojnik	Markišovci
Norčič Ludvik	pov. namestnik	Veščica
Podlesek Štefan	gasilec	Nemčavci
Pertoci Jožef	pov. namestnik	Tropovci
Ritupert Ludvik	poveljnik	Danovci
Simic Franjo	gasilec	Vanča vas
Šantovec Štefan	odd. vodja	Šalamenci
Škrilec Aleksander	taj. namestnik	Lemerje
Terplan Ludvik	gasilec	Moravci—Gornji
Maček Koloman	tajnik	Beznovci
Veren Ludvik	gasilec	Petišovci
Vukan Jože	gasilec	Bokrači
Vorga Koloman	tajnik	Motvarjevci

Gasilska župa sreza Novo mesto.

Z odličnim uspehom :

Perko Jože	predsednik	Korinj
Picelj Martin	poveljnik	Vavta vas
Seničar Anton	tajnik	Smolenja vas

Z dobrim uspehom :

Kulovec Janez	gasilec	Uršna sela
Rodič Jože	pov. namestnik	Bela cerkev
Slak Anton	poveljnik	Opčine

Gasilska župa sreza Ptuj.

Z odličnim uspehom :

Hanželič Ivan	gasilec	Hardek
Herga Franjo	gasilec	Dornova
Horvat Martin	gasilec	Ptuj
Kamič Karol	pov. namestnik	Središče ob Dravi
Kranjc Janez	gasilec	Biš
Kreutz Avgust	gasilec	Ormož
Veršič Martin	gasilec	Nova vas—Sv. Marko
Vesenjak Ivan	gasilec	Moškanjci
Horvat Peter	gasilec	Muretinci
Meglič Simon	gasilec	Spuhlja
Purg Avgust	predsednik	Jurovci
Širec Alojz	poveljnik	Ptujska gora
Zamuda Ivan	poveljnik	Gajevci
Letič Jakob	orodjar	Sv. Vid pri Ptuj
Šegula Jožef	gasilec	Zobovci

Z dobrim uspehom :

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Čuš Franjo	poveljnik	Sv. Lovrenc v Slov. gor.
Ekart Franc	poveljnik	Cirkovce
Muhič Franc	gasilec	Sv. Marjeta niže Ptuja
Šegula Anton	pov. namestnik	Pacinje
Bratuša Viktor	orodjar	Formin
Ilec Alojz	gasilec	Št. Janž na Dr. p.
Klinc Jože	poveljnik	Trgovišče
Kodrič Lovro	gasilec	Stojnici
Lah Alojz	odd. vodja	Sv. Miklavž pri Ormožu
Munda Jakob	poveljnik	Vitan
Pečnik Tomaž	orodjar	Gerečja vas
Potočnik Franc	gasilec	Obrež
Vajda Martin	gasilec	Vel. Nedelja
Časek Franc	pov. namestnik	Leskovec
Rižnar Štefan	orodjar	Ivanjkovci
Črešnik Janez	poveljnik	Bukovci
Hameršak Janko	gasilec	Sv. Urban
Majhen Anton	tajnik	Jurovci
Matjašič Jože	pov. namestnik	Sv. Lovrenc v Slov. gor.
Sisinger Ivan	poveljnik	Formin
Širec Franc	orodjar	Ptuj

Gasilska župa sreza Radovljica.

Z odličnim uspehom :

Golob Viktor	rojnik	Javornik (Ind. četa K.I.D.)
Koler Anton	poveljnik	Sv. Križ
Pogačar Jože	poveljnik	Breznica
Pogačnik Alojz	pov. namestnik	Radovljica
Pretnar Franc	orodjar	Podhom
Rozman Janez	poveljnik	Savica
Stušek Alojz	poveljnik	Boh. Bistrica

Z dobrim uspehom :

Dobravec Valentin	poveljnik	Boh. Češnjica
Gogala Jože	orodjar	Rečica Bled II.
Mohorič Franc	poveljnik	Kropa
Prešeren Alojz	pov. namestnik	Zasip
Smolej Franc	poveljnik	Koroška Bela
Vidic Franc	gasilec	Bled I.
Zupan Franc	orodjar	Ribno

Gasilska župan sreza Slovenjgradec.

Z odličnim uspehom :

Centrih Oto	odd. vodja	Velenje—rudnik
Tanjšek Ciril	roj. namestnik	Velenje
Blatnik Stanko	gasilec	Velenje
Pleteršek Martin	rojnik	Družmirje

Z dobrim uspehom :

Ime in priimek	Čin	Prostovoljna gasilska četa
Jakl Hubert	rojnik	Šoštanj
Verdelj Franc	gasilec	Šalek
Koren Andrej	rojnik	Topolšica
Zaponšek Ivan	gasilec	Stari trg
Arlič Ivan	poveljnik	Gaberke
Aristovnik Josip	pov. namestnik	Velenje—rudnik
Acman Edvard	pov. namestnik	Woschnagg-Šoštanj-ind. č.
Bolha Rudolf	rojnik	Šoštanj—mesto
Dreo Ivan	pov. namestnik	Št. Janž pri Velenju
Gril Josip	poveljnik	Podgorje
Naveršnik Franc	gasilec	Dolič
Mihev Ferdo	gasilec	Turiška vas
Urbancl Avgust	gasilec	Dovže
Slemenik Franc	pov. namestnik	Šmartno
Strumberger Ivan	gasilec	Slovenjgradec
Založnik Anton	gasilec	Mislinje
Horvat Jože	odd. vodja	Št. Ilj pri Velenju

Gasilska župa sreza škofja Loka.**Z dobrim uspehom :**

Bizovičar Pavel	poveljnik	Škofja Loka
Plešec Andrej	gasilec	Sora
Šraj Leopold	poveljnik	Trata—Gorenja vas

Gasilska župa sreza Šmarje pri Jelšah.**Z odličnim uspehom :**

Pogačnik Marjan	tajnik	Sv. Vid pri Grobelnem
Kojc Alojz	rojnik	Rogatec
Moškotevc Štefan	orodjar	Ponikva
Ogrizek Jože	gasilec	Kostrivnica
Žličar Slavko	gasilec	Ponikva
Mlakar Ivan	poveljnik	Sv. Vid pri Grobelnem
Kranjc Adolf	tajnik	Kozje
Plementaš Karol	strojnik	Rogaška Slatina

Z dobrim uspehom :

Žogan Josip	gasilec	Sv. Vid pri Grobelnem
Polak Anton	gasilec	Kozje
Ror Karol	pov. namestnik	Mestinje
Rus Franc	pov. namestnik	Flanina
Turk Janez	gasilec	Fristava
Lorber Franc	roj. namestnik	Rogaška Slatina
Mulley Dušan	gasilec	Planina
Majcen Anton	poveljnik	Sladka gora
Lupše Viljem	gasilec	Pilštanj—Lesično
Pogelšek Rudolf	orodjar	Šmarje pri Jelšah
Paleček Josip	rojnik	Rogatec

O pripravljenosti obrambe pred napadi iz zraka in o ravnanju prebivalstva

(Nadaljevanje)

Če v hiši ni pripravnega pribežališča, se morajo stanovalci podati v sosedna javna zaklonišča, seveda po vnaprej določenem redu. Kdor nima maske, naj se zaščiti z robcem, pomočenim v kako tekočino, dokler ne dospe iz stanovanja v zaklonišče.

b) Posamezniki, ki jih zateče znak za alarm na ulici, bodo morali hiteti, da dospejo domov po možnosti še pred napadom. Če to ni mogoče, naj se zatečejo v najbližje skupno zaklonišče, ki je odrejeno in označeno za pasante. Če takega ni, naj stopijo v vežo najbližje hiše, da se tam zaščitijo vsaj pred drobci bomb.

Posamezniki, ki jih napad preseneti na odprtih in nezavarovanih mestih, daleč od hiš, naj ležejo v jarek ob cesti in mirno čakajo na prestanek nevarnosti.

c) Posetniki gledališč, kinematografov, kavarn itd. naj zapuste pri objavi nevarnosti v miru in redu ta poslopja (panika!) ter se podajo domov ali v najbližja javna zaklonišča. Če jih pa prehitijo napad, potem naj ostanejo v dotični zgradbi na svojem mestu, kjer bodo še vedno bolje zavarovani kot pa na odprti ulici.

d) Tramvaji, avtobusi, avtomobili in vozovi na znak alarm takoj obstoje, potniki pa zapuste vozila ter se podajo v najbližje javno zaklonišče ali v hišne veže. Tramvajski vozovi, avtobusi in težki tovorni avtomobili ostanejo na ulicah tam, kjer so najmanj na poti, ostala vozila pa krenejo z ulice na dvorišča bližnjih hiš.

V vseh slučajih mora vsak posameznik misliti še na to, kako se bo varoval bojnih strupov in mora vedeti, kako se bo ravnal, če ga napad s strupenimi bombami iznenadi.

Pričakovati je, da bodo prebivalci ogroženih krajev, posebno pa nastavljenci važnih ustanov in podjetij opremljeni vsak s svojo lastno plinsko masko in da jo bo ob času mogočega napada vsakdo imel s seboj.

Kogar zatečejo pri napadu bojni strupi brez maske, naj tiši pred nos in usta moker robec ter naj se poda na kako bližnjo višavo, ker so bojni plini težji od zraka ter se drže tal. Koraka naj v smeri proti vetru, da pride na ta način najhitreje na čisti zrak.

Kdor je vdihal pline-dušljivce, se ne sme več gibati, ampak mora brž, ko je prišel na sveži zrak, leči in mirno pričakovati rešilni oddelek, ki ga bo oddal postaji za prvo pomoč.

Kdor je bil obrizgan s tekočim strupom (iperit), se ne sme brisati, ampak upije strup z robcem, cunjjo ali vato, potem pa se mora čimprej umiti s toplo vodo in z milom. Polito obleko in obutev naj takoj odloži in zagrebe.

Navodila za ravnanje prebivalstva pred napadi iz zraka

Namen napadov iz zraka na zaledje je: rušenje zemeljski obrambi koristnih objektov in naprav. Letalstvo vrši svoje napade z razstrelilnimi, vžigalnimi in strupenimi bombami. Posebno strupene bombe močno delujejo na duševno razpoloženje prebivalstva, ker povzročajo demoralizacijo in paniko ter tako slabijo odpornost ljudstva proti napadalcu.

Napadalčevim letalom se bodo najprej upirala aktivna vojna obrambna sredstva (letala, protiletalski topovi, strojnice), ki jih moramo smatrati kot najuspešnejša pri obrambi. Zaradi zaščite prebivalstva pa so potrebni tudi splošni ukrepi pasivne obrambe, s pomočjo katerih se bodo zmanjšale posledice napadov iz zraka na najmanjšo mero.

Najvažnejša pripravljalna sredstva pasivne obrambe so:

1. Preseljevanje prebivalstva iz ogroženih krajev v širšo, naravno zavarovano okolico ali zaledje.

2. Zgradba zaklonišč proti rušilnim bombam in urejevanje takih zaklonišč proti prodiranju strupenih plinov.

3. Zavarovalni ukrepi proti požarom, povzročenim z vžigalnimi bombami.

Razume se, da mora biti vse prebivalstvo poučeno o nevarnostih napadov iz zraka ter o načinih obrambe in zaščite, da ljudstvo pozna ukrepe, ki služijo preprečevanju posledic napadov iz zraka, in da ve, da sta najvažnejša predpogoja za uspešno preprečevanje napadov iz zraka disciplina ter mirno in zbrano ravnanje prebivalstva samega.

Pri nastopu nevarnosti napada iz zraka naj vsak prebivalec točno vrši naredbe oblasti, ki se tičejo pasivne obrambe ter se natančno drži izdanih navodil, posebno sledečih:

I. Če moreš, zapusti ogroženo mesto ali kraj in pojdi na deželo v varnejšo in naravno zavarovano okolico k sorodnikom in prijateljem. Otroke vzemi s seboj. Hrane vzemi s seboj, kolikor moreš, sicer pa le najpotrebnejše stvari. Pojdi takoj in ne odlagaj svoje odločitve, ker tako pripomoreš k uspešnemu delu obrambe, ki ga zbiranje večjih množic zelo ovira.

II. Ako moraš ostati v ogroženem kraju, pripravi zaščito. Zaradi nevarnosti vžigalnih bomb pokrij hišno podstrešje s plastjo suhega peska, ki naj bo vsaj 4 cm debela. Podstrešje bodi prazno! Odstrani vso staro šaro in ropotijo. Lesene dele podstrešja (grede itd.) prevleči z ometom, cementom ali kako drugo negorljivo zaščitno plastjo.

Vžigalne bombe se ne gase z vodo, ampak se zasipajo s suhim peskom, zato pripravi na podstrešju dovolj velik kup peska.

Proti rušilnim bombam uredi v kleti zaklonišče. Podpri kletni strop z gredami. Odprtine kleti zamaši z vrečami peska ali jih zazidaj. Na ta način zavaruješ kletne prostore razletelih drobcev bomb.

Proti bojnim strupom zamaši vse odprtine, ventilacijske preduhe in pokrij kletna vrata z mokrimi plahtami. V tem zasilnem zaklonišču imej pripravljene dovolj vode za pijačo in za izpiranje. Uredi si pomožno električno razsvetljava. Ne pozabi kasete z obvezami z najpotrebnejšimi zdravili in razkuževalnimi sredstvi!

Za osebno zaščito si oskrbi plinske maske za sebe, za rodbinske člane in za nameščence. Vežbaj se v nošenju maske. Stavljaj masko pravilno na obraz, slabo nameščena maska ne koristi. Opremljen z masko se iz-

ogibaj vsakega napora, dihaj mirno, počasi in globoko. Ne odloži maske, dokler traja le najmanjša nevarnost zastrupljenja z bojnimi plini.

III. Po danem znaku za alarm, ali ako te prehití napad, prestani z delom, pogasi vse luči in ogenj v peči, zapri glavni plinski vod in prekini električni tok, zapri in zastrí okna, nadeni si plinsko masko in pojdi brž v odrejeno ti zaklonišče.

Če te napad zaloti na ulici, stopi v bližnjo vežo in skrij se, če mogoče, pod stopnišče. Ne zadržuj se v višjih nadstropjih poslopja, na dvorišču ali na ulici. Ne stoj v plinskem oblaku, marveč korakaj v smeri proti vetru. Če nimaš s seboj plinske maske, namoči robec v vodi in tišči si ga na nos in usta.

Če te napad zaloti v tramvaju, avtobusu ali v kakem drugem vozilu, vedi, da morajo ob taki priliki obstati vsa prevozna sredstva, da jih morejo potniki zapustiti in podati se v javna zaklonišča, če so taka v bližini, če ne, pa v hišne veže.

Če sam vodiš avto ali voz, zapelji na najbližje dvorišče.

V zaklonišču se ravnaj po navodilih reditelja. Ne begaj po zaklonišču, ne vpij, ne kadi, temveč vztrajaj mirno na svojem mestu, dokler ne preneha nevarnost. V zaklonišču ne uporabljaj odprte luči, kajti plamen jemlje prostoru kisik, ki ti je potreben za dihanje.

Ne odpiraj na široko zastorov zasilnega zaklonišča (v kleti), temveč samo po potrebi. Ne briši si oči z rokami in ne dotikaj se obleke, ki je morda mestoma že zastrupljena. Ne uživaj hrane, o kateri sumiš, da bi mogla biti zastrupljena.

Če si vdihnil strupeni plin, lezi brž ko prideš na čist zrak ali v zaklonišče. Ne premikaj se, ne dotikaj se obleke in čakaj zdravniške pomoči. Ne jemlji vina niti drugih alkoholnih pijač. Če si obrizgan s tekočim strupom, odloži obleko, operi si vse telo z mlačno vodo in z milom ter podaj se peš v najbližjo postajo za prvo pomoč, da se posvetuješ z zdravnikom.

Če si opečen ali ranjen, išči zdravniške pomoči. Če iz rane na roki ali nogi brizga svetlordeča kri, si daj prevezati roko ali nogo, da se kri zaustavi, rano pa pokrij s čisto tančico ali obvezo.

Ne dotikaj se nobene rane (ne izpiraj z vodo!), marveč jo pokrij s sterilno tančico ali s kosom prekuhanga platna ter poveži jo z obvezo.

Trebušne rane mora čimprej pregledati zdravnik v bolnišnici. Taki bolniki ne smejo brez zdravniškega dovoljenja ničesar zaužiti.

SUKNO!

GASILSKE CETE!

ZA GASILSKE UNIFORME NABAVITE
NAJCENEJE PRI

FR. DOBOVIČNIK, CELJE

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptujju. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.